

JELIGE: LAUS DEO!

CÍM: A PERTÁRGYÉRTÉK JELENTŐSÉGE A POLGÁRI
ELJÁRÁSBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KISÉRTÉKŰ
PEREKRE

Tartalom

I.	BEVEZETÉS	3
II.	JOGTÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS.....	5
2.1.	Sommás eljárás	5
2.1.1.	Előzmények	6
2.1.2.	Sommás eljárás esetei	8
2.1.3.	Szereplők	9
2.1.4.	Perorvoslat.....	9
2.1.5.	Képviselet.....	10
2.1.6.	Alapelvek	10
2.1.7.	Bizonyítás	11
2.1.8.	Esetlegességi és egymás utáni rendszer	12
2.2.	Kisértékű perek a XX. században	13
III.	A kisértékű perek hatályos szabályai	14
3.1.	A kisértékű perek alkalmazási feltételei	14
3.1.1.	Helyi bírósági hatáskörbe való tartozás	14
3.1.2.	Egymillió forintot meg nem haladó pertárgyérték	15
3.1.2.1.	Fizetési meghagyásos eljárást érintő változások	17
3.1.2.2.	Alkotmányos aggályok a közjegyzői fizetési meghagyással kapcsolatban	19
3.1.2.3.	A közjegyzők közhatalmi jellege az Európai Bíróság joggyakorlatában	22
3.1.3.	Kizárólag pénzfizetésre irányuló követelés.....	24
3.1.4.	Fizetési meghagyásos eljárás előzi meg.....	25
3.2.	Kritikai elemzés összefoglalása	28
IV.	Európai Unió kitekintés	29
4.1.	Kisértékű követelések európai eljárása	29
4.2.	Tagállami szabályok általános jellemzői	30
V.	Kutatási eredmények összefoglalása.....	31
VI.	BIBLIOGRÁFIA	34
	Függelékek	38

I. BEVEZETÉS

A jogrendszer szinte valamennyi ága jelentőséget tulajdonít az értékhatárnak. A legkézenfekvőbb példákat említve: a büntetőjog, a közigazgatási jog, és a pénzügyi jog is. Alapvetően a büntető ügyekben a vagyon elleni bűncselekmények esetében a káros következmény lehet pénzben kifejezhető kár vagy hátrány; a bűncselekmény megítélése az elkövetési értéktől is függ, illetve a büntetéskiszabás mértékét is lényegében ez határozza meg.¹

Ugyanígy a polgári ügyek körében sem közömbös, hogy a felperes milyen összegű követelést érvényesít: egy 40 ezer forintos számlatartozást, bérleti díjhátralékot, közüzemű díjhátralékot, vagy egy 20 millió forintos vállalkozói díjat, vagy adott esetben, gondoljunk a Postabank könyvvizsgáló cége elleni perre, ahol egy 170 milliárdos pertárgyértékű ügrről volt szó².

Magától értetődő, hogy nem célszerű és nem is szabad ugyanazt az igazságszolgáltatási gépezetet, mechanizmust beindítani a különböző pertárgyértékű ügyek esetében. A magyar polgári eljárásjogi szabályozás alapvetően az ügy súlyának megítélése, illetve a bírósági hatáskör vagy az igénybe vehető eljárástípus meghatározásakor két értékhatárnak tulajdonít jelentőséget. Természetesen több értékhatár is van a polgári eljárásjogi szabályozásban, azonban alapvetően két értékhatárnak van relevanciája: az egyik a 30 millió forintos értékhatár – ez a „nagy ügyek” alsó értékhatára, ezek a perek a törvényszék hatáskörébe tartoznak. A másik értékhatár az 1 millió forint, ez ugyanis a kis perértékű, bagatell ügyeknek a felső értékhatára. Azok a fizetési meghagyásos igényérvényesítést követő pénzbeli követelések, amelyeknek az összege az 1 millió forintot nem haladja meg, kis perértékű ügyeknek minősülnek. Tehát, hogyha a felperesnek a követelése az egymillió forintot nem haladja meg, kizárólag fizetési meghagyás útján érvényesíthető a követelés és ha az eljárás perre fordul, akkor lesz belőle kisértékű per. Egy 2007-es statisztika szerint az összes polgári peres ügy 32,1 %-a, tehát az ügyeknek csaknem egyharmada, egymillió forint pertárgyérték alatti volt a jogintézménye bevezetését megelőzően.³

¹ 56/2007. BK vélemény (BK 154.) A büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről

² LB-H-GJ-2008-2 határozat

³ 2008. évi XXX. törvény részletes indokolása szerint a 2007. évben az 1 millió forintot meg nem haladó értékű ügyek száma 159 791 volt (a törvényszéki ügyeket is beleértve),

A 2009. évi XXX. törvény iktatta be a Pp. XXVI. fejezetébe a kis perértékű ügyekre vonatkozó speciális szabályozást, ami célul tűzte ki perek egyszerűsített, gyors és költségkímélő elintézését.⁴

Kutatásunk célja, hogy a kisértékű perek szabályait egy sajátos, eddig az általunk ismert jogirodalomban még nem alkalmazott módszer által közelítsük meg, és tegyük vizsgálatunk tárgyává. A kisértékű ügyekre vonatkozó speciális szabályozást bevezető VII. Pp. novella már több mint három éve van hatályban, és áll a jogkereső személyek rendelkezésére azzal a céllal, hogy módosításai által még gördülékenyebbé, hatékonyabbá tegye a polgári eljárást. Ahhoz, hogy átfogó képet kaphassunk egy jogintézmény bevezetésének eredményeiről, elért céljairól részletes és széleskörű áttekintésre van szükség, ami nem nélkülözheti a statisztikai adatok vizsgálatát sem, mivel az idő- és költséghatékonyság főként a számok nyelvén mutatható ki objektív és alapos módon. Ebből az okból kiindulva kutatásunk során nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy felkutassuk a rendelkezésre álló adatokat, bírósági és közjegyzői statisztikákat, összegezve azok adatait számszerűen jelenítsük meg milyen hatást váltott ki egy-egy igazságügyi reform a polgári eljárásra nézve.

Szerencsés módon, az igazságügyi statisztikák tartalmazznak olyan gyűjtési szempontot, melynek eredményeit feldolgozva, objektív és átfogó képet tudunk kapni az elmúlt években kimutatható változásokról. Bár ezek az igazságügyi statisztikai adatok nem nyilvánosak, kutatóként mégis lehetőségem volt arra, hogy az Országos Bírósági Hivatal adatbázisához hozzáférjek, és a témánk szempontjából releváns információkat feldolgozzam.⁵ A közjegyzői nemperes eljárásra vonatkozó statisztikai adatok szintén nem elérhetőek a nyilvánosság számára, ezért többszöri személyes megkeresésre sikerült a Központi Statisztikai Hivatal, illetve az Magyar Országos Közjegyzői Kamara adatbázisaihoz hozzáférnem, és az általuk vezetett, főként ügyforgalomra és pertárgyértékre vonatkozó adatsorokat feldolgoznom.⁶

Dolgozatom megírásában tehát a sok esetben lényeges fontossággal bíró dogmatikai kereteket nem figyelmen kívül hagyva, egy jóval gyakorlatiasabb és objektívebb metódust, a statisztikai elemző módszert alkalmaztam a kisértékű perek kritériumrendszerének illetve a fizetési meghagyásos eljárás változásainak bemutatásához. Azonban nem megelégedve

⁴ A törvény 2009. január 1-jén lépett hatályba.

⁵ Ezúton is szeretném megköszönni Dr. Novák János főosztályvezető úrnak és munkatársainak, hogy hozzáférhettem a bírósági statisztikákhoz illetve, hogy segítettek eligazodni a több ezer adatsort jelentő adatbázis feldolgozásában és kiértékelésében.

⁶ Köszönettel tartozom Dr. Papp Gábornak a Központi Statisztikai Hivatal szakértőjének, illetve Dr. Kapási Olgának a Magyar Országos Közjegyzői Kamara elnökhelyettesének, hogy segítségükkel hozzájárultak kutatásom eredményességéhez.

arról, hogy a kisértékű perek szabályainak gyökere már a XIX. század igazságügyi reformjaiban, az ún. sommás eljárásban megtalálhatók, fontosnak tartottuk, hogy mielőtt a hatályos szabályozást vennénk górcső alá, a teljes magyar jogfejlődés ívét felvázolva ismertessük a jogintézmény előéletét.

Az Európai Unió tagállamaként, immáron nem külső szemlélőként figyelhetjük a közösségi jogalkotás folyamatát, valamint az Európai Bíróság jogértelmező tevékenységét, hanem résztvevőként alakíthatjuk, alkalmazhatjuk azt. Ebből kifolyólag fontosnak tartjuk, hogy kutatásunk szempontjából figyelmet fordítsunk az uniós jogra, megvizsgálva azt, hogy milyen kötelezettségek erednek Magyarországra nézve. Dolgozatunkban két terület uniós vonatkozásaira térünk ki részletesebben, az egyik a jelenleg az Európai Bíróság gyakorlatában formálódó közjegyzői eljárás, a másik pedig a már rendeleti szinten jóval kidolgozottam kis értékű követelésekre vonatkozó eljárás.

A polgári eljárásra vonatkozó igazságügyi reformok fő célkitűzései általában a per időbeli és költségbeli hatékonyságára vonatkoznak, mely arra nézve, hogy a fejlődő piacgazdaságban a szereplők között fellépő jogvita esetén valóban nem elhanyagolható szempont, hogy mennyi idő alatt sikerül lehetőség szerint elkerülniük vagy befejezniük egy pert. Azonban a hatékonysági tényező fokozása során nem szabad megelégednünk, hogy a jogvita eldöntésének egyszerűbbé és gyorsabbá tétele nem veszélyeztetheti az alkotmányos kereteket. Polgári perrendünk fontos sarokkövei az eljárási alapelvek, melyek megcsönkítése, esetleges mellőzése súlyos következményekkel járhat. Dolgozatunkban a fizetési meghagyásos eljárás elemzésénél térünk ki részletesen az alkotmányos aggályokat felvető problémákra.

II. JOGTÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

2.1. Sommás eljárás

A kisértékű perek szabályainak elemzése kapcsán két dimenzió keretein belül kívánjuk bemutatni az eltérő sajátosságokat. Az egyik ilyen sík, melyet gyakran használ a jogalkotó is egy-egy új jogintézmény szabályainak megalkotása során, a statisztikákból levonható következtetések, illetve a különféle hatástanulmányok dimenziója, mely gyakran szükségszerűen kiegészül Európai Unió jogalkotás elemeivel is. A másik hasznos segítséget magának a magyar jogrendszernek történeti áttekintése nyújthatja, ugyanis számos „modernnek hitt” jogintézményünk a XIX-XX. század jogalkotó munkáiban gyökerezik. Ugyanez a helyzet a kisértékű perek szabályaival is, ugyanis az elmúlt évek bírósági statisztikáinak kimutatása, és a kisértékű követelések európai eljárásáról szóló európai uniós

rendelet ajánlásai mellett, hazai polgári perrendtartásunk jogtörténete is bőven tartalmaz több évtizeden átívelő gyakorlatot a kísértékű perek szabályait illetően. Ez azért különösen fontos, mert a legtöbb esetben többnyire azonos vagy hasonló társadalmi igények hívták életre ugyanazon jogintézmény szükségességét nemcsak európai, hanem hazai jogtörténeti vonatkozásban is.

2.1.1. Előzmények

A kísértékű perek szabályai a dualizmus-kori Magyarország kezdeti évtizedeire nyúlnak vissza. A kiegyezést követően az igazságügyi reformokkal összefüggően a polgári perrendtartás is folyton változó, alakuló és tökéletesedő formát mutatott egészen a világháborúig. 1869. június 1-én lépett hatályba a polgári törvénykezési rendtartás (a továbbiakban: Ptr.), mellyel kapcsolatban számos hiányosságok, panaszok már az elfogadását követő első években is felmerültek.⁷ Ebből kifolyólag számos novelláris módosítási javaslattal próbálták helyrehozni, befoltozni a Ptr. hiányosságait: az első ilyen 1871-es javaslatot 1880-ig még további négy követte, melyek kisebb nagyobb sikerrel próbálták kezelni a nehézségeket, azonban csak átmeneti megoldást nyújtottak. Az ötödik javaslatot egy korábbi igazságügyi megbízás folytán Ökrös Bálint készítette. Herczeg Mihály a következőképpen méltatta a javaslatot: *„Ez az első egységes, rendszeres és kimerítő mű, mely a szóbeliség, közvetlenség és nyilvánosság elveire van fektetve, kellő tájékozottsággal és külföldi személyes tapasztalatokon alapuló szakismerettel kidolgozva; felölelte úgy a rendes, mint a sommás eljárást, elkezdve a kereset megindításától a végrehajtás befejezéséig...”*⁸

Ökrös Bálint javaslatát még továbbiak követték, miután az igazságügyi miniszter Plósz Sándort és Emmer Kornélt bízta meg egy átfogó törvényjavaslat elkészítésével, akik 5 évi külföldi elméleti és gyakorlati munkájuk során már a hatodik és a hetedik javaslatot is elkészítették, azonban ezek is csupán kísérletek maradtak. 1890-ben Plósz Sándor újabb megbízást kapott a tervezet elkészítésére, azonban az első tárgyi terjedelmi korlátoltsága okán elbukott (csak a fellebbvitelre kívánta kiterjeszteni a szóbeliség elvét) a második viszont az előző jelentős átdolgozását követően 1893 májusában emelkedett törvényerőre.

Az így több mint két évtizednyi huzavona után megalkotott sommás eljárásról szóló 1893. évi XVIII. törvénycikk (a továbbiakban: Se.) hasonlóan korunk kísértékű perekre

⁷ A képviselőház jogügyi bizottságának 1868. május 6-i jelentése eleve *időlegesnek* nevezte a perrendtartást.

⁸ HERCZEG Mihály: *Magyar sommás eljárás és fizetési meghagyás*, Franklin-Társulat, Budapest, 1894, (a továbbiakban: Herczegh, 1894). 1. o.

vonatkozó szabályaihoz azt a célt tűzte ki maga elé, hogy a bírósági eljárásban lehetővé tegye a hatékonyságot, a gyors és olcsó eljárás megvalósításával. Azonban a XIX. századi sommás eljárásról szóló törvény ennél többet is jelentett, ugyanis a polgári eljárásjogunk gyökeres átalakításának, a közvetlenség, szóbeliség és nyilvánosság alapelveire való helyezésének első állomását is megalkotta.⁹ Ennek jelentőségét nem is kell hangsúlyozni, ha emlékszünk Kossuth méltán híres írására a nyilvános tárgyalás szükségességével kapcsolatban, amikor azt mondja:

„Adjatok nekem bírakat, aminőket akartok, legyenek hanyagok, legyenek részrehajlók, legyenek megvesztegetve, legyenek ellenségeim, nem bánom: csak azt engedjétek, hogy semmit se tehessenek másként, csak a közönség szeme előtt”.¹⁰

A sommás eljárás az egész polgári perrendtartás a közvetlenség és szóbeliség alapjaira való helyezésének „előszobáját” jelentette, mely az 1911. évi I. törvénycikkkel, a Plósz-féle polgári perrendtartásban ért révbe. Egyfajta próbaszabályozása annak az átmenetnek, mely az egyik rendszerből a másikba, az írásbeliségből a szóbeliségbe, a törvényes szabályokhoz kötött bizonyítási rendszerből a bizonyítékok szabad mérlegelésének rendszerébe vezetett. A korabeli elemzésekből kiderül, hogy ez kinyilvánított és szándékos célja volt a jogalkotónak, mármint hogy a perrendtartás gyökeres átalakítását lépcsőzetesen kell végrehajtani, mert a szakítás nélküli átmenet az írásbeliség rendszerével és rögtönös elfogadása a szóbeliség rendszerének, a külföldi törvényhozás példája által is bizonyítottan, a peres eljárás egész területére káros hatással lehet.¹¹ A sommás eljárásról szóló törvény tehát az idő kényszerében született. Magyarországnak a század végéhez közeledve egyre nagyobb szüksége lett volna ezeken a modern európai alapelveken felépülő polgári perrendtartásra, azonban a korábban említett okoknál fogva nem volt lehetőség azonnali átállásra. Plósz Sándor és Szilágyi Dezső kompromisszumaként megalkották a „félmegoldások jogszabályát”: de csak járásbíróság előtti – vagy ahogy akkor nevezték, a sommás eljárásban.¹²

⁹ A sommás eljárásról szóló törvény egyik állomását jelentette a Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter nevéhez fűződő, az egész igazságügyi rendszerre kiterjedő reformoknak, mely többek között magában foglalta még az ítélőtáblák decentralizációját, a bírói jogviszony korszerű alapokra fektetését, konzuli bíráskodás megújítását, közigazgatási bíráskodás felállítását, örökösödési eljárás és a házassági jog szabályozását is. Erről részletesen lásd: ANTAL Tamás: *Szilágyi Dezső igazságügyi reformjairól (1890-1900)*, In: BÉLI Gábor – KAJTÁR István – SZEKERES Róbert (szerk.): *Jogtörténeti tanulmányok*. PTE-ÁJK, Pécs, 2005, 9-29.o.

¹⁰ Pesti Hírlap, 1841. január 27. Kossuth Lajos

¹¹ Azon káros visszahatásokra gondol itt HERCZEGH, melyek akkor jönnek létre, amikor azok a régi perjogi fogalmak és intézkedések, amelyekből a törvény alkalmazói nehezen tudnak megválni, észrevétlenül az új törvény alkalmazására is átvisznek és évek után arra ébred a közvélemény, hogy az új törvény képtelen volt kiküszöbölni a régi rendszer elavult felfogásait. Herczegh i. m. 3. o.

¹² KENGyel Miklós: *Száz éves a sommás eljárásról szóló törvény*. Magyar jog, 1993/10, 608. o.

A következő részben a sommás eljárás főbb elemeit kívánjuk bemutatni, területi korlátok miatt nem bocsátkozunk a részletszabályok elemzésébe – már csak azért sem, mivel nem jogtörténeti tárgyú a munkánk – azon fejezeteket emeljük ki, melyek jelentős újítást hoztak a polgári perrendtartásba, illetve ahol némi közvetett kapcsolatot is vélünk felfedezni a jelenlegi kísértékű perekre vonatkozó szabályozással.

2.1.2. Sommás eljárás esetei

A jogalkotó az eljárás alkalmazhatóságát széles körben kiterjesztette, mely elsősorban az ügyfelekre nézve eredményezett kedvezőbb elbírálási szabályokat, akár a költséghatékonyság (nem volt kötelező a jogi képviselő) vagy a gyorsabb elbírálás biztosításával. Ezek az ügyek a tárgyuknál fogva első fokon a királyi járásbírók és közjegyzők hatáskörébe tartoztak. Azok a szempontok, melyek a törvényhozást a járásbírók ügykörének meghatározásánál vezették a hatáskör időről időre való kiterjesztését eredményezték, ugyanis a peres kérdés egyszerűbb volta, a pertárgy csekély értéke és a gyors elintézés igénylő gazdasági érdek, – a jelen törvény megalkotásánál további érvényesülést kívántak és nyertek.¹³

Az eljárás alá tartozó ügyeket kétféleképpen csoportosíthatjuk, az egyik csoportba azok az ügyek tartoztak, ahol az Se. egy bizonyos értékhatárhoz kötötte a szabályok alkalmazhatóságát, a másik csoport a per tárgyánál fogva határozta meg annak alkalmazását.

A per tárgyának értékére való tekintettel az első csoportba a teljesség igénye nélkül olyan ügyek tartoztak, mint a számadási, örökösödési, birtokviszonyhoz köthető keresetek, ahol az értékhatár a 200 illetve az 500 forintot nem haladta meg.¹⁴ Kutatások kimutatták, hogy ez az összeg korántsem számított kevésnek, ugyanis az akkori kereseti adatokat vizsgálva kiderül, hogy akkoriban egy gyakornok évi fizetése (mai bírósági fogalmazónak feleltethető meg) volt 500 forint.¹⁵

A pertárgyértékre tekintet nélkül határozott meg ügyeket a következő szakasz a)-tól p)-ig terjedő felsorolása (főként bérleti, haszonbérleti, tartási tehát szerződési jogviszonyból

¹³ RAGÁLYI Lajos: *Az új sommás eljárásról valamint a fizetési meghagyásról szóló törvények magyarázata és az összes perrendtartási szabályoknak egybeállítása, a vonatkozó felsőbb bírói határozatokkal*, Athenaeum R. Társulat kiadása, Budapest, 1893, 20-21. o.

¹⁴ Se. 1. § 1-4 pontok.

¹⁵ PALLÓS Nikolett: *A kísértékű per szabályainak perrendi kompatibilitása, Dogmatikai elemzés jogtörténeti és európai kitekintéssel* c. PhD értekezése, Kézirat, Szeged, 2011, 34. o.

származó keresetek voltak), mely akkor volt alkalmazható, ha a felek kikötötték a járásbíróság és egyben a sommás eljárás hatáskörét.¹⁶

2.1.3. Szereplők

Mint már fentebb említettük a sommás eljárás a per tárgyának megfelelően tartozott a járásbíróságok illetve a községi bíróságok hatáskörébe. Az elsőfokú eljárás tekintetében a járásbíróságok kizárólag egyes bíróságokként működtek (társas-bíráskodásra a törvényszékek elsőfokú eljárásában volt lehetőség) és ezek a bírúk intézték el a polgári ügyek több mint 90 %-át.¹⁷ A törvénykezési rendtartás általános szabályai a sommás eljárásban is alkalmazandók. Sajátos jellemzőinél fogva, azonban különbözik a rendes eljárástól főleg abban, hogy a sommás eljárásban a bírú mind alakilag, mind anyagilag sokkal több befolyást gyakorol a peres ügy tárgyalására, illetőleg a tényállás felderítésére. Ehhez kapcsolódik a szóbeli tárgyaláshoz köthető pervezetési joga a bírósnak, amely során köteles gondoskodni arról, hogy az ügy kimerítő tárgyalásban részesüljön, ennek keretében annyi kérdést intézhet a felekhez, amennyit szükségesnek gondol, hivatalból is elrendelhet bizonyítást a döntő körülmények felderítése érdekében.¹⁸

2.1.4. Perorvoslat

A sommás perekben a másodfokú bíráskodást a törvényszékek, a harmadfokút pedig rendszerint az ítélőtáblák gyakorolták.¹⁹ A felülvizsgálat és a felfolyamodás bevezetésével a perorvoslati rendszert teljesen új alapokra helyezte a törvény. A sommás eljárásban a járásbíróság ítélete ellen a törvényszékhez lehetett fellebbezni. A törvényszék, mint másodfokú bíróság ítélete ellen pedig felülvizsgálatnak volt helye, ami csak jogkérdésre szorítkozott, sőt ebben az esetben a 200 forintnál csekélyebb értékű ügyben harmadfokú revíziónak, 50 forint alatt pedig fellebbezésnek sem volt helye (ez utóbbira törvényszék általi felülvizsgálati jogorvoslatra volt lehetőség).²⁰ Felfolyamodással a bíróságok végzéseit lehetett megtámadni.

¹⁶ Ide olyan ügyek tartozhattak, ahol meghatározott összegű készpénz illetve meghatározott mennyiségű és helyettesíthető ingóság iránt indítottak keresetet, amennyiben az alapjogviszony létrejöttét bizonyító okiratok a formai követelményeknek (közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat) megfeleltek. Se. 1.§ 5. a)

¹⁷ HERCZEGH i. m. 8. o.

¹⁸ E jogából kifolyólag a bíróság hivatalból elrendelheti, hogy a fél a birtokában lévő okiratokat a szemletárgyakat bemutassa, hivatalból szemlét rendelhet és szakértőket hallgathat meg s hivatalból rendelheti el a tanuknak és ügyfeleknek eskü alatti kihallgatását. Se. 37-40., 65., 68., 78.§

¹⁹ Az Se. a perorvoslatok három fajtáját ismerte ítéletekkel szemben a fellebbezést és felülvizsgálatot, végzésekkel szemben pedig a felfolyamodást. Se. 125., 186., 214.§

²⁰ RAGÁLYI i. m. 207. o.

2.1.5. Képviselet

Sommás perekben a peres felek személyesen végeznek perbeli cselekményeket, kimondja azonban a törvény azt is, hogy amennyiben nem személyesen járnak el, magukat rendszerint csak ügyvéd által képviseltethetik. Egyszersmind kijelöli azokat a az eseteket, illetőleg személyeket is, akik feleket bizonyos körülmények közt képviselhetnek; fellebbezés esetében azonban határozottan mondja a törvény, hogy fellebbezési eljárás során a szóbeli tárgyaláson a felek, illetőleg törvényes képviselőik csak személyesen vagy ügyvéd által képviselve jelenhetnek meg.²¹

A sommás ügyeknek nagyobb hajlékonysága, csekélyebb alakszerűségei, a bíróság azon joga és kötelessége, hogy a feleket kitanítsa, figyelmeztesse és egyáltalán a szükséges intézkedéseket hivatalból megtehesse: az ügyvédi képviselet nélkülözhetővé teszik. A pertárgynak rendszerint csekélyebb értéke folytán a felek az ügyvédi képviselettel járó költségek alól lehetőleg felmenthetőek voltak.²²

2.1.6. Alapelvek

Korábban már jeleztük miért alkotott az alapelvek megalapozásában maradandót a sommás eljárásról szóló törvény és hogy ennek milyen jelentősége, illetve kihatása volt a későbbi eljárásjogunkra. A közvetlenség és szóbeliség elve lényegében abban állt, hogy az ítélet annak alapján hozandó meg, amit a felek a szóbeli tárgyaláson előadnak. Az előzetes kereset tartalma csak előkészítés.²³

A szóbeli eljárásra való áttérést Herczegh Mihály a sommás eljárás alapjának nevezi. „Ennek alakszerűségei szerint hozatik tisztába a tényállás az ügyfelek és a bíróság részéről, együttes közreműködés mellett. Ez az, ami a peranyag szabad mérlegelését és elbírálását leginkább lehetővé teszi.”²⁴ A szóbeliség háromféle lehet: kötelező, megengedő és kiegészítő. Az első csak a szóbeli előadásokat tekinti peranyagnak, az előíratokat pedig, melyek a tárgyalás előkészítését szolgálják, teljesen kizárja a bírói megítélés köréből. Megengedő szóbeliség az, melynél a feleknek vagy a bíróságnak belátására van bízva, szóbeli tárgyalást

²¹ KNORR Alajos: *A sommás eljárás és fizetési meghagyás magyarázata*, Pesti Lloyd-társulat Könyvnyomdája, Budapest, 1895, 95. o. Se. 130.§

²² HERCZEGH i. m. 18. o.

²³ RAGÁLYI i. m. 70. o.

²⁴ Herczegh szerint, ha a bíró és a felek nincsenek együtt és nem szóval egymásra hatva, és egymást felvilágosítva tisztázzák a tényállást, úgy az eljárás szükségkép egyoldalú lesz, akkor a bírónak csak a holt betű, az írásbeli feljegyzések állnak rendelkezésre, melyek a szabad mérlegelésre kevésbé alkalmasak. HERCZEGH i. m. 20. o.

tartanak vagy írásbelivé alakítják azt. Míg ellenben kiegészítő akkor, ha elfogadja peranyagnak a periratokat is, a szóbeli előadásokat is, de a súlypontot mégis az előíratokra alapítja, vélelmezvén, hogy a szóbeli előadások az iratokkal megegyeznek. A Se. a kötelező szóbeliség szabályait rendeli alkalmazni a járásbíróság előtti eljárás során, a feljebbviteli eljárásban a törvényszékek előtt a megengedő szóbeliség van elfogadva. A felülvizsgálati szakban lesz irányadó a kiegészítő szóbeliség, a királyi táblák és a Kúria előtt.

A sommás eljárásnál a teljes közvetlenség elve érvényesül, ami abban állt, hogy itt a bíróság a felekkel s a felek a bírósággal egyenes érintkezésben vannak. A bíró saját szemeivel látja, füleivel hallja felperest, alperest, a tanukat, szakértőket és ügyvédeket. Személyesen meggyőződik ezek szóváltásai, bizonyítékai, beismerései, okiratai, vallomásai és véleményeiről. A támadás és védelem, az észrevétel és cáfolat, tagadás, kifogás, szóval minden előterjesztés, vagy jogcselekmény, mely az ítélethozatalnál alapul szolgálhat, előtte, az ő jelenlétében zajlik.²⁵

2.1.7. Bizonyítás

A sommás eljárásról szóló törvény negyedik fejezete egy újabb állomását alkotta meg eljárásjogunk gyökeres átalakulási folyamatában, amikor teljesen szakít az addigi perrendtartásban elfogadott kötött bizonyítási eljárással és a bizonyítási rendszer felállításánál a bizonyítékok szabad mérlegelésének elvét juttatja érvényre. A törvény 64. §-ában megfogalmazott alapelv világos és így ellenkező joggyakorlatot kizáró rendelkezése szerint a bíróság a tények megállapításánál a törvényben kötelezőnek kijelölt kivételes bizonyítási szabályoktól eltekintve, a bizonyítékok felhasználásban nincs korlátozva, hanem valamely tény valóságát, valótlanságát a tárgyalás és a bizonyítás egész időtartama alatt szabadon mérlegeli, ő határozza meg, hogy miben rejlik bizonyító erő és mi szolgálhat bizonyítékkul és képezheti ítéletének alapját. A törvény csak útmutatást adhat, az eljárás menetére nézve bizonyítási szabályokat alkothat, kijelölheti a bizonyítási eszközök egy részét, de nem zárhat ki annak köréből semmit.²⁶ Természetesen a bíró kötelezve van arra, hogy az ügy

²⁵ Ezzel szemben létezik nem teljes közvetlenség is, amikor a felek vagy képviselőik, tanuk és szakértők nincsenek egyenes érintkezésben a perbírószággal; nem annak, hanem egy kirendelt bírónak adják elő ügyeiket és így az ítélethozatal forrását irományok, jegyzőkönyvek képezik. HERCZEGH i. m. 23-25. o.

²⁶ HERCZEGH i. m. 35. o.

el döntésének alapjául szolgáló okokat, amelyek a tényeknek valósága vagy valótlanága iránt meggyőződését előidézték, azokat ítéletében részletesen kifejtse.²⁷

2.1.8. Esetlegességi és egymás utáni rendszer

A címben megjelölt jogintézmény a felek perceseikményeinek sorrendjére vonatkozik. Az esetlegességi rendszer előírta a felek számára, hogy minden tényt, kifogást, bizonyítékot, ellenbizonyítékot, amivel a tárgyalás során támadni vagy védekezni kívántak, azt az első perbeszédük vagy periratuk alkalmával egyidejűleg terjesszék elő. Ez tulajdonképpen a per elhúzásának megakadályozását hivatott szolgálni az írásbeli eljárásban, tehát minden későbbi írat elkésztetnek, kizártnak volt tekinthető, a bírót azt nem vehette figyelembe a tárgyalás során. A sommás eljárásban ezt az elvet váltja fel az egymásutánosság elve, ami lehetővé tette, hogy a felek bármely tényt, vagy az ellenfél tényállítására való nyilatkozatot és bizonyítékot a tárgyalás bármely szakában, annak berekesztéséig előterjesszék. A tárgyalás elhúzása elleni biztosítékot is megfogalmaz a törvény ebben a részben, amikor kimondja, hogy az a fél, aki egy korábban is érvényesíthető előterjesztése (tehát utólagosan előadott állításai, bizonyítékai) által halasztásra ad okot, az ebből eredő költség megfizetésére, pernyertességére tekintet nélkül, marasztalható volt a bíróság által.²⁸

Számtalan olyan eleme van még a sommás eljárást bevezető törvénynek, amelyet kimerítően lehetne elemezni, ugyanis egyben megelőlegezve a Plósz-féle polgári perrendtartás korszakváltó újításainak jelentős részét (egyébiránt az 1911-es törvény külön eljárásként építette be rendelkezései közé), több területen lefektette mai polgári eljárásjogunk alapjainak első állomásait, azonban dolgozatunk terjedelmi és legfőbbképp tárgyi korlátaikhoz ragaszkodva ezeket a részeket nem kívánjuk részleteibe bocsátkozva elemezni. Fontos azonban még megemlítenünk, hogy a törvénycikk elfogadásával párhuzamosan emelték törvényerőre a fizetési meghagyásról szóló 1893. évi XIX. törvénycikket Ennek a jogintézménynek az volt az alapgondolata, hogy ott ahol a követelés maga nem vitás, annak bírói érvényesítésénél a peres eljárás hosszadalmas és költséges formáinak alkalmazása fölösleges és ennek folytán úgy a hitelező, mint az adós szempontjából mellőzendő.²⁹ A fizetési meghagyást, mint nemperes eljárás létrehozása beilleszkedett a jogalkotó azon

²⁷ TÉRFI Gyula: *A régi polgári perrendtartás és hatásköri bíróság zsebkönyve*, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, Budapest, 1911, 267. o.

²⁸ A per elhúzásának megakadályozására további biztosítékot épített be a jogalkotó törvény 33.§-ába, amikor lehetővé teszi a bírót számára az, hogy a szándékosan, nyilvánvalóan a per elhúzását célzó indítványokat ellenfél kérelmére figyelmen kívül hagyassa. A 102.§-ban pedig feljogosítja a bíróságot, hogy mihamarabb az ügyet a végső el döntésre alkalmasnak találja, meghozhassa az ítéletet. RAGÁLYI i. m. 83-84. o.

²⁹ RAGÁLYI i. m. 371. o.

szándékába, amely a perek gyors és olcsó elintézését hivatott előteremteni. Szoros összefüggésben állt a sommás eljárással, ugyanis csak olyan ügyekben lehetett alkalmazni, és olyan bíróságok előtt, amelyekben és ahol egyébként ellentmondás esetén a sommás eljárás lett volna irányadó, de (és ez itt egy fontos különbség a jelenleg hatályos szabályozással szemben) nem képezte a sommás eljárás előfeltételét. Az eljárás továbbélése kapcsán elmondható, hogy a fizetési meghagyásokban a jogkereső közönség sokkal könnyebb, gyorsabb és nem utolsósorban költségkímélő eszközt talált jogai érvényesítésére, ellenmondással a felek aránylag kevés esetben élnek, és hogy fizetés, a fizetési meghagyás kézbesítése után, végrehajtás kérése nélkül, aránylag sok esetben történik.

2.2. Kisértékű perek a XX. században

Az 1911. évi Polgári Perrendtartás hatályba lépésével a magyar polgári eljárásjogból eltűntek a sommás perekre megállapított szabályok, a sommás eljárás fogalmát a járásbírói eljárás váltotta fel, csak a birtokháborítási pereknél maradt fenn a „sommás” kifejezés, utalva az ügyek gyorsított elbírálására.³⁰

1952. évi Pp. a járásbírókat általános hatáskörű elsőfokú bíróságokká tette, és ezzel megszüntette a különbséget az elsőfokú eljárások között. A ma is hatályos Pp. lényegében megtartotta a fizetési meghagyásos eljárást, a minimumkövetelési szabállyal együtt fenntartotta a bíróság szűkkörű anyagi jogi vizsgálatának jogát, azokra az esetekre, ha a követelésnek nem volt jogalapja, fennállása kétségesnek mutatkozott vagy jogszabály megkerülésére irányult.

A kisperértékű ügyek fogalma a rendszerváltozást követően a VII. Pp. novella reformja során, 1998-ban jelent meg ismét polgári eljárásjogunkban. Ez azonban a speciális szabályok alkalmazását csak a perorvoslatokra vonatkozóan tette lehetővé, így csak a fellebbezés illetve a felülvizsgálati kérelem elbírálása válhatott egyszerűbbé és gyorsabbá.³¹ A speciális szabályozás célja az igazságszolgáltatás, és azon belül a perorvoslati fórumok tehermentesítése volt.

³⁰ SIMON Károly László: *A kísértékű perek hazai szabályozásának jogalkalmazási nehézségei*, Magyar Jog, 2011/6. 345. o.

³¹ A törvény azokat a helyi bíróság hatáskörébe tartozó vagyoni jogi pereket minősítette kis perértékű ügyeknek, amelyekben elsőfokú bíróság által megítélt, illetve elutasított követelés a kétszáz ezer forintot vagy a kereseti kérelemben megjelölt követelés 10%-át nem haladta meg. 256/B. § (1) bek. Fellebbezésnek lényeges eljárási jogszabálysértésre vagy téves anyagi jogszabályalkalmazásra hivatkozással volt helye. Ezzel kapcsolatosan részletesen foglalkozik WALLACHER Lajos: *Perorvoslat kis perértékű ügyekben – a hetedik Pp. novella*. Magyar Jog, 1997. 11. szám. 650-663. o.

A felülvizsgálati eljárás tekintetében az 1999. évi CX. törvény a 200 ezer forintos értékhatárt 500 ezer forintra emelte oly módon, hogy kizárta a felülvizsgálatot olyan vagyoni jogi ügyben, amelyben felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötszázezer forintot nem haladta meg. Ezt az értékhatárt a jogalkotó 2005-ben 1 millió Ft-ra, 2012-ben pedig 3 millió forintra továbbemelte.³²

A 2008. évi XXX. törvény³³ a kis perértékű ügyekre vonatkozó speciális szabályokat kiterjesztette az elsőfokú eljárásra, a XXVI. fejezet beiktatásával egységes módon biztosította a kisértékű perek gyors és költségkímélő elintézését.

Mint már korábban jeleztük, ezzel párhuzamosan az Európai Unióban is elindult a pertárgyértéket alapul vevő megkülönböztetett eljárás kialakítása. Ennek eredményeként született meg a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet, ami a határon átnyúló polgári és kereskedelmi ügyekben vált alkalmazhatóvá, fakultatív jelleggel.

III. A kisértékű perek hatályos szabályai

3.1. A kisértékű perek alkalmazási feltételei

A kisértékű perekre vonatkozó szabályok alkalmazásaként a törvény négy feltételt rögzít. Ennek megfelelően olyan ügy tartozhat a kisértékű perek szabályának hatálya alá, amely:

- helyi bíróság hatáskörébe tartozik,
- a per tárgyának értéke nem haladja meg az egymillió forintot,
- kizárólag pénzfizetésre irányul a követelés, és
- fizetési meghagyásos eljárás előzi meg.³⁴

A továbbiakban ezt a feltételrendszert kívánjuk górcső alá venni.

3.1.1. Helyi bírósági hatáskörbe való tartozás

Polgári eljárásjogunk szabályai szerint a helyi bíróság általános elsőfokú hatáskörrel rendelkezik, tehát a perek túlnyomó többsége a helyi bíróság hatáskörébe tartozik.³⁵ A törvényszék elsőfokú hatáskörébe tartozó ügyeket a Pp. 23.§-a sorolja fel, itt találjuk a vagyoni jogi perek vonatkozásában a pertárgyérték alapján tett 10 millió forintos értékhatárt

³² 2012. évi CXVII. törvény 7.§, (Hatályos 2012. szeptember 1-től)

³³ Hatályos 2009. január 1-től.

³⁴ Pp. 387.§

³⁵ Pp. 22.§ (1) bek.

rögzítő megkülönböztetést is. Ennek következtében vannak olyan 1 millió forint alatti, fizetési meghagyás útján érvényesített majd perré alakult ügyek, amelyekre bár a pertárgyérték és a fizetési meghagyás előzetes feltétele vonatkozásában a kisértékű perek szabályai lennének alkalmazandók, azonban Pp. 23.§-a alapján tárgyuknál fogva tartoznak a törvényszék elsőfokú hatáskörébe.³⁶

A kisértékű perek alkalmazásának helyi bíróság hatásköréhez kötése azt a célt szolgálja, hogy az eleve bonyolult ügyek ne kerülhessenek kisértékű perek alkalmazását előíró szabályok hatálya alá. A helyi bíróság ennél fogva tehát kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a kisértékű perek elintézésének vonatkozásában, mivel a megyei és munkaügyi bíróságok *per definitionem* nem járhatnak el kisértékű ügyekben, továbbá feltételes hatáskörrel is, mivel csak fizetési meghagyásos eljárást követően indulhat meg az eljárás (ez utóbbi feltétel a 2.2.4. pontban részletes elemzésre kerül).³⁷

3.1.2. Egymillió forintot meg nem haladó pertárgyérték

A kisértékű perek alkalmazásának következő feltétele alapján csak azok az ügyek nyerhetnek könnyített szabályok szerinti elintéztést, amelyek pertárgyértéke nem haladja meg az 1 millió forintot. Az egymillió forintos értékhatár megállapításakor a jogalkotó figyelemmel volt az ár- és értékviszonyokra, arra, hogy a kisebb súlyú ügyekben bevezetésre kerülő szabályok hatásai viszonylag nagyobb körben érvényesüljenek, valamint arra is, hogy a Pp. már korábban is relevanciát tulajdonított az egymillió forintos értékhatárnak.³⁸ A kisértékű perek szabályainak alkalmazhatósága tekintetében a *per* tárgyának a fizetési meghagyás iránti kérelem beadásakor fennálló értéke irányadó.³⁹

A jogalkotói döntéssel szemben több kérdéses rész merült fel a törvény elfogadását követően, amikor az alkalmazás feltételeit érte kritika, az egyik sarkalatos pont volt az 1 millió forintos pertárgyérték is. Kutatások összevetették ezt az összeget a havi nettó átlagkeresettel, illetve a nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülők csoportjának átlagos jövedelmével és arra a megállapításra jutottak, hogy valamivel több, mint 8 havi nettó átlagkeresetnek illetve 13,5 havi átlagos nyugellátási összegnek felel meg ez az értékhatár. Ez alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a jogalkotó által választott értékhatár eltúlzott

³⁶ Például közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti *per* vagy nemzetközi szállítmányozással, áru fuvarozással kapcsolatos perek.

³⁷ PALLÓS i. m. 118. o.

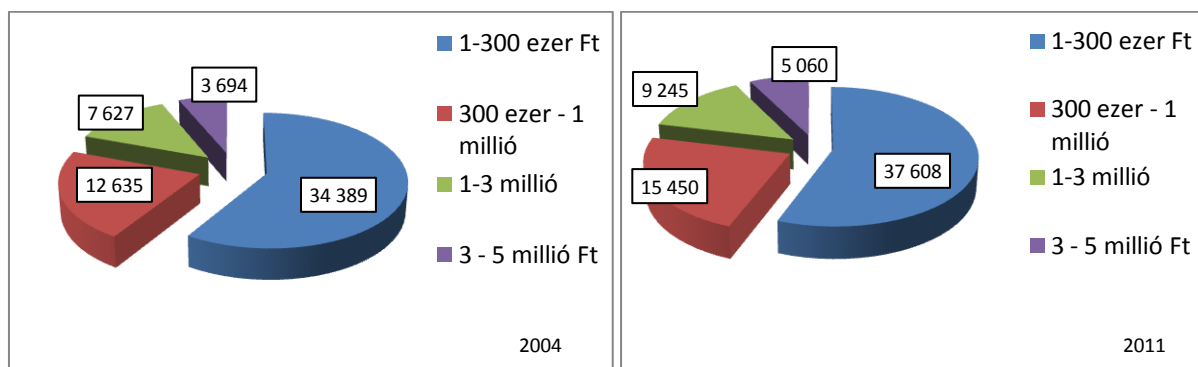
³⁸ KISS Daisy – RÓNAY Zoltán – SÁNTHA Ágnes – SZABÓ Péter (szerk.): *Különleges perek Kérdések és válaszok a Polgári perrendtartás Különös Részéből*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2011, 366 o.

³⁹ Pp. 387. § (1) bek.

azoknak az ügyeknek a vonatkozásában, amelyek esetében kizárólag fizetési meghagyással és abból fakadóan kísértékű perrel érvényesíthető követelés.⁴⁰ A kísértékű követelések európai eljárását bevezető uniós rendelet is 2000 euróban húzta meg az eljárás alkalmazásának értékhatárát,⁴¹ ami a jelenlegi hivatalos euró devizaárfolyam alapján 560 ezer forint körül mozog és közel 44%-kal alacsonyabb, mint a magyar szabályozás alapján meghatározott értékhatár.⁴²

Szerencsés módon az igazságügyi statisztikák tartalmaznak olyan gyűjtési szempontot, amely alapján meg lehet vizsgálni, hogy az összes polgári per halmazát tekintve mennyi azon perek száma, ahol a pertárgy értéke meghatározható, és hogy ehhez képest mennyi a kumulált pertárgyérték, s ezek alapján meg lehet állapítani, hogy mennyi az átlagos pertárgyérték a bíróságok elé kerülő ügyekben.⁴³

Az 1. ábra alapján megállapítható, hogy a helyi bíróságok előtt indult polgári peres ügyek több mint 80%-a 1 millió forintos pertárgyérték alatti volt 2004-ben, és ez arányaiban a 2011-es évre sem változott (2. ábra).

1. ábra helyi bíróságok előtt indult polgári peres ügyek pertárgyérték szerinti eloszlása, 2004⁴⁴

2. ábra: A helyi bíróságok előtt indult polgári peres ügyek pertárgyérték szerinti eloszlása, 2011

A kísértékű perek vonatkozásában azonban a polgári nemperes ügyek statisztikai adatait is meg kell vizsgálnunk, mivel témánk tárgyát adó eljárás csak a fizetési meghagyásos eljárás során perré alakult ügyek esetén alkalmazható. Az itt bekövetkezett változások kiértékelését

⁴⁰ PALLÓS: i. m. 110-111 o.

⁴¹ ESCP 2. cikk (1) bek.

⁴² 2012. október 9-én aktuális hivatalos devizaárfolyam alapján számolt érték (EUR 283,82 Ft) www.mnb.hu

⁴³ Az adatszolgáltatás a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény 8. § (2) bekezdése alapján kötelező, nyilvántartási szám: 1308., 2004-2007 közötti időszakokban a 154/1999. (X. 22.) Korm. rendelet, 2008-as felmérést a 900/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet, 2009-est pedig a 265/2008. (XI. 6.) Korm. rendelet szabályozta.

⁴⁴ Az 2004-ben az összes polgári peres ügy 62%-ában, 2011-ben pedig 58 %-ában nem volt megállapítható a pertárgyérték

megelőzően át kell néznünk röviden az elmúlt években elfogadott azon Pp. módosításokat, amelyek a fizetési meghagyásos eljárást jelentős mértékben érintették.

3.1.2.1. Fizetési meghagyásos eljárást érintő változások

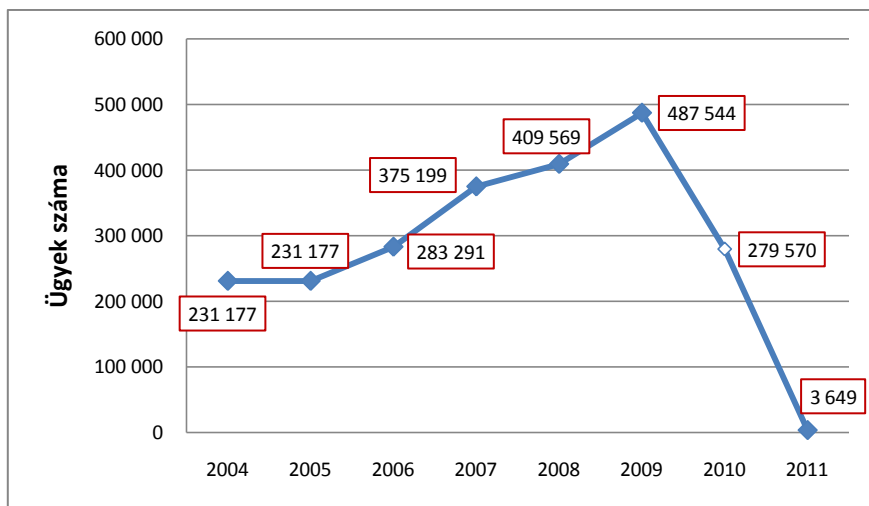
A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) hatálybalépését követően kerültek át a fizetési meghagyásos eljárások a nem bírósági nemperes eljárások közé. Ezzel a fizetés meghagyásos eljárás szabályanyaga – több mint egy évszázadon keresztül hagyományát megszakítva – kikerülve a Polgári Perrendtartásból külön törvényben szabályozott közjegyzői nemperes eljárásként jelent meg a polgári eljárásjog intézményei között. Az Fmhtv. részét képezi annak a koncepcióváltásnak, amely XII. Pp. novellában jelent meg először, miszerint a fizetési meghagyásos eljárás automatizálását, egyszerűsítését az elektronikus eljárás bevezetésével kell elősegíteni. Nyugat-Európában az utóbbi években sorra születtek azok a jogszabályok, amelyek az elektronikus adatfeldolgozásra támaszkodva minimálisra csökkentették az eljárás lefolytatásához szükséges időtartamot és a bírói közreműködés mértékét is. A fizetési meghagyásos eljárás automatizálásában a Német Szövetségi Köztársaság és Ausztria jár élen, ahol már az 1970-es és 80-as években megindultak az ezirányú fejlesztések (az eljárás szabályozása nagyon hasonló egyébként a magyarhoz).⁴⁵

Az említett koncepcióváltás mellett a XII. Pp novella sok más mellett bevezette az ún. tiszta fizetési meghagyásos eljárás intézményét, amelyben a hatóság (akkor még bíróság) kizárólag alaki szempontból vizsgálhatta a meghagyás kibocsátására irányuló kérelmet, az anyagi jogi, tartalmi vizsgálat lehetősége megszűnt.⁴⁶

Az Fmhtv.-nek megfelelően 2009. június 30-tól az 1 millió forintot meg nem haladó követeléseket kizárólag közjegyző előtt lehet érvényesíteni. A közjegyzők kizárólag a fizetési meghagyásos nemperes eljárásban járhatnak el, és a bíróságnak van továbbra is hatásköre a peres eljárásra. Az 1 millió forint pertárgyértékű ügyek számára gyakorolt hatását jól szemlélteti a 3. ábra, ahol több mint 98%-os csökkenést láthatunk a helyi bíróságok polgári nemperes ügyekre vonatkozó statisztikáját illetően a 2009-2011-es évek vonatkozásában.

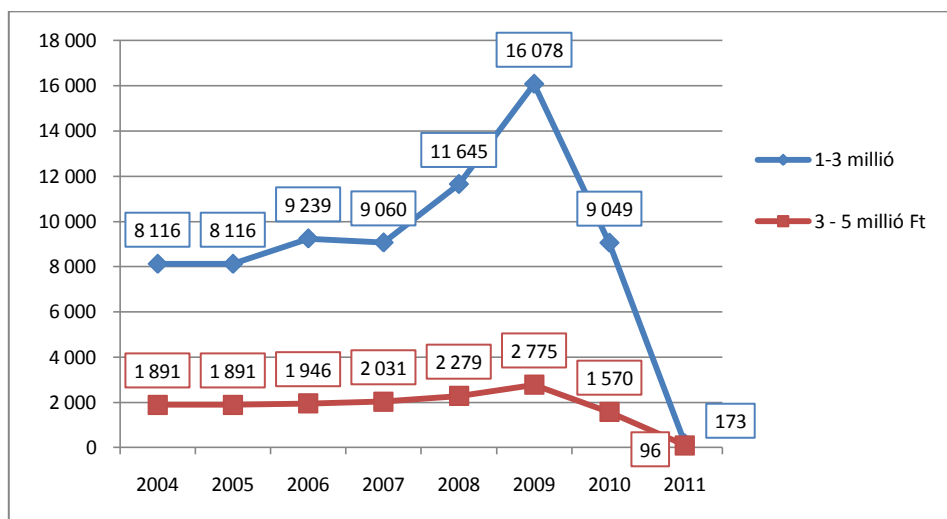
⁴⁵ Fmhtv. javaslatához fűzött miniszteri indokolás 1. pontja.

⁴⁶ I. m. UDVARY 99. oldal.

3. ábra: 1 millió forint alatti polgári nemperes ügyek számának alakulása 2004 és 2011 között⁴⁷

A 4. ábra vizsgálatánál láthatjuk továbbá, hogy jelentős csökkenés jelentkezett az egymillió forintot meghaladó pertárgyértékű ügyek számát illetően is, ugyanis amíg az eljárás az egymillió forintot meg nem haladó pénzkövetelés esetén kötelező, addig az azt meghaladó összeghatár tekintetében fakultatív eszközként áll a jogosult rendelkezésére. Ezek alapján tehát nincs felső összeghatár, aminek keretében az eljárás igénybe vehető és az adatok tanúsága szerint nagy számban igénybe is veszik nagyobb összegű pénzkövetelések érvényesítésére is.

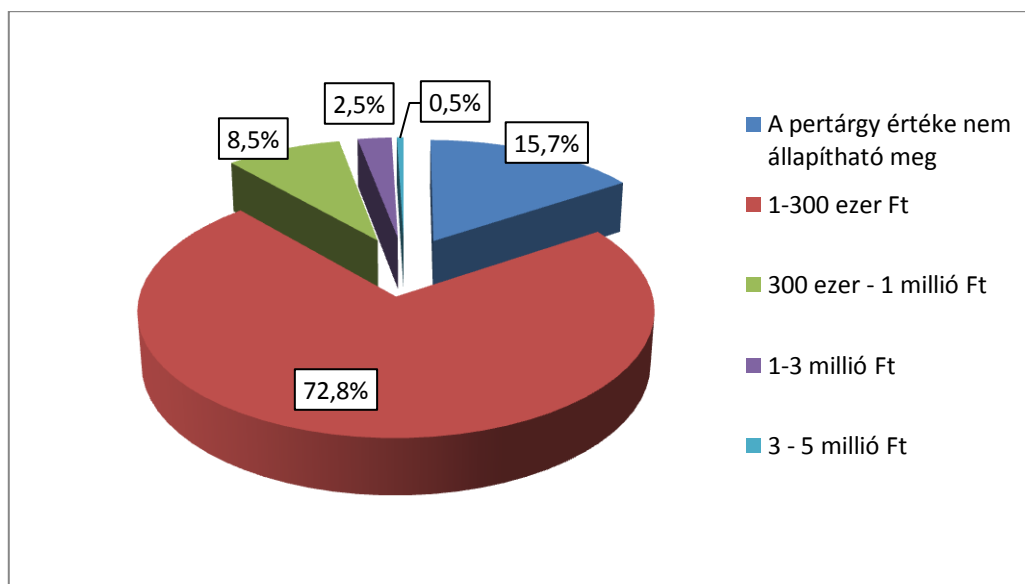

4. ábra: 1-5 millió forint között pertárgyértékű ügyek számának alakulása 2004-2011 között⁴⁸

A statisztikai adatok további elemzése kapcsán hozzávetőlegesen pontos képet alkothatunk arról, hogy azokban az ügyekben, ahol megállapítható a pertárgy értéke mi az az

⁴⁷ 2004-ben az összes polgári nemperes ügy 21%-ában, 2011-ben pedig 94%-ában nem volt megállapítható a pertárgyérték

összeg, ahol a legnagyobb arányban fordulnak elő pénzfizetésre irányuló követelések. A következő ábrán a 2004 és 2010 közötti polgári nemperes ügyforgalom átlagának pertárgyértékeit vetettük össze. Ebből következik, hogy az ügyek csaknem $\frac{3}{4}$ -e 300 ezer forint alatti. Ezért nem tűnik a magyarországi gazdasági viszonyok között elhamarkodott ötletnek az, ha azt a megállapítást tesszük, hogy a nagyjából 300 és 500 ezer forint közötti értékhatár meghúzése lett volna a legoptimálisabb. Már csak azért is, mert az uniós szabályozás is ehhez közelebb áll, mint az egymilliós értékhatárhoz. A jogirodalomban is az 500 ezer forintos határt tartják indokoltabbnak.⁴⁹

3.1.2.2. Alkotmányos aggályok a közjegyzői fizetési meghagyással kapcsolatban

A fizetési meghagyásról szóló törvény elfogadását követően (az akkor még elérhető)⁵⁰ actio popularis keretein belül indítvánnyal fordultak az Alkotmánybírósághoz a fizetési meghagyásról szóló törvény alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó indokai szerint az ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett fizetési meghagyás anyagi jogerővel bír, ezért annak kibocsátása igazságszolgáltatási tevékenységnek mindősül. Ilyen hatáskörrel az Alkotmány 45. § (1) bekezdése szerint kizárólag bíróságok rendelkeznek, a közjegyzők viszont nem.

⁴⁹ WOPERA i. m. 217. o.

⁵⁰ 2012. január 1-től nincs jogunk ahhoz, hogy az Alkotmánybíróságtól személyes érintettségünk nélkül kérjük jogszabály alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság az indítványt megalapozatlannak találta és elutasította. Indokolásában rámutatott arra, hogy a hatályos jogszabályok (pl. az adózás rendjéről⁵¹, a családi támogatásról⁵², a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól⁵³, illetve az illetékekről szóló törvény⁵⁴) szerint a bíróságokon és a közjegyzőkön kívül más állami szervek (adóhatóság, a családi támogatásnál az igényelbíráló szerv, egészségbiztosító) is jogosultak fizetési meghagyás kibocsátására. Az illetékekről szóló törvény rendelkezéseinek vizsgálata körében az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy a fizetési meghagyás kibocsátásával elbírált ügyek túlnyomó többsége mind a tényállás, mind a jogi megítélés szempontjából egyszerű, nem tekinthető jogvita ügynek. Így mindaddig, amíg a fizetési meghagyás kötelezettje a követelést nem vitatja, addig nem beszélhetünk a jogvita eldöntéséről, azaz igazságszolgáltatási tevékenységről. Önmagában az, hogy a kötelezett ellentmondásának hiányában a meghagyás jogerőre emelkedik, végrehajthatóvá is válik, később sem teszik a fizetési meghagyás kibocsátását igazságszolgáltatási tevékenységgé, mint ahogyan a más hatóság által kibocsátott fizetési meghagyás sem tekinthető igazságszolgáltatási tevékenységnek.⁵⁵

Az alkotmányelmélet és az Alkotmánybíróság gyakorlata az igazságszolgáltatás szó szerinti fogalmán túl, annak tágabb fogalmi körébe vonja az ún. quasi bíróságok (pl. állandó és eseti választott bíróságok, a helyi jegyző birtokvédelmi eljárása, a szabálysértési „bíráskodás”, a közjegyzői jogszolgáltatás, illetve a fogyasztóvédelem területén a békéltető testület eljárása) jogszolgáltató tevékenységét is. Ezek szervezeti értelemben nem részei ugyan a bírósági szervezetrendszernek, de tevékenységük a bíróságokéhoz hasonló (kvázi igazságszolgáltatási vagy jogszolgáltatási) tevékenység.⁵⁶

A közjegyzői tevékenység természetének leírására az Alkotmánybíróság visszatérően több fordulatot is használ. Paczolay Péter szerint ezek a minősítések egy töről fakadnak, egy

⁵¹ Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 42. § (1) bekezdés értelmében törvény az adóelőleg-fizetési kötelezettség fizetési meghagyással történő megállapítását is előírhatja, ebben az esetben a meghagyást az adóhatóság bocsátja ki.

⁵² A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 42. § (1) bekezdés szerint a jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetéséről határozattal, az igényelbíráló szervvel vagy egyéb szervvel szemben érvényesítendő megtérítésről fizetési meghagyással kell intézkedni.

⁵³ A kötelező egészségbiztosításról szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 70. § (1) bekezdése szerint az egészségbiztosító a követelést visszafizetésre kötelező határozattal, illetőleg megtérítésre kötelező fizetési meghagyással érvényesítheti.

⁵⁴ Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 77/A. § (2) bekezdése szerint az illetékelőleg összegét az állami adóhatóság a fizetési meghagyásban közli. Az Itv. 78. § (1) bekezdése alapján a kiszabás alapján fizetendő illetékről fizetési meghagyást (határozatot) kell kiadni.

⁵⁵ Alkotmánybírósági Szemle, 2011. 2. szám, 31. oldal.

⁵⁶ 1208/B/ 2010. AB. határozat III./ 3.1. pont

irányba mutatnak, mégsem lehet őket szinonimaként kezelni, még akkor sem, ha az Ab maga sem különíti el őket egymástól. A határozatokban a következő megfogalmazásokat találjuk:

- 1) „a közjegyzői tevékenység az állam igazságszolgáltató tevékenységének részét képezi”
- 2) „a közjegyzői tevékenység állami tevékenység”
- 3) a közjegyző hatósági jogszolgáltató tevékenységet végez”
- 4) „a közjegyző közhatalmi tevékenységet végez”⁵⁷

Ezek a fordulatok egymást fölváltva, sőt egymással összekapcsolva is szerepelnek az alkotmánybíróági gyakorlatban. Annyiban valóban közös szereppel bírnak az értelmezésben, hogy a közjegyzőség közjogi jellegét hangsúlyozzák. Ahogy az egyik határozat mondja: „A közjegyzői foglalkozásgyakorlás szabályai közjogi tartalmúak (...)”(944/B/1994 AB hat.).⁵⁸

A fent rögzített megállapítások vonatkoznak a közjegyzői eljárásra általában, a fizetési meghagyás igazságszolgáltatási tevékenységhez való viszonyáról az idézet alkotmánybíróági határozat tovább értekezik. E körben figyelemmel volt a XII. Pp. novella nyomán megjelent koncepcióváltásra, ami egyértelművé teszi, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelemben érdemi kérdések megvizsgálására a továbbiakban nincsen mód, arra nem kerülhet sor, a vizsgálat csupán a formai feltételeknek való megfelelésre terjedhet ki (ún. tiszta fizetési meghagyásos eljárás lásd.: feljebb). Az Fmhtv. javaslatához fűzött miniszteri indokolás szerint a fizetési meghagyásos eljárás egy igen egyszerű, bírói mérlegelést mellőző nemperes eljárás. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közjegyző a jogosult által kért fizetési meghagyást mindenfajta érdemi vizsgálat nélkül bocsátja ki. Ezért ebben az esetben a közjegyző nem dönti el a jogvitát, hanem a jogosult követelésének teljesítésére hívja fel a kötelezettet. Ebből az a következtetést vonható le, hogy mindaddig, amíg a fizetési meghagyás kötelezettje a követelést nem vitatja, addig nincs szó a jogvita eldöntéséről, azaz igazságszolgáltatási tevékenységről, hanem hatósági jogkörben kibocsátott határozatról van szó.⁵⁹

Az Alkotmánybíróság véleményét a fizetési meghagyás alkotmányos kereteit illetően figyelembe véve – a jogirodalmi állásponttal egyetértve – tesszük fel a kérdést, hogy az állam

⁵⁷ A közjegyzői tevékenységgel foglalkozó alkotmánybíróági határozatok: 108/B/1992 AB hat., 54/1993 (X. 13.) AB hat., 944/B/1994 AB hat., 27/1999. (IX. 15.) AB hat., 161/B/2000 AB hat., 32/2002. (VII. 4) AB hat.

⁵⁸ Elhangzott Paczolay Péter „A közjegyzők és közhatalom” című előadásán a Közép-európai Közjegyzői Kollokviumon 2012. 11.09. Sopron.

⁵⁹ 1208/B/2010 AB határozat III./1-2 pont

mennyire működhet közre akár csalárd követelések legitimálásában, pusztán arra való hivatkozással, hogy a kötelezett, rendelkezési jogának körében vitathatta volna az adott, objektíve követelhetetlen igényt. A válasz tekintetében vissza kell utalnunk közjegyzői tevékenység és a fizetési eljárás igazságszolgáltatással való kapcsolatára és ebben a tekintetben Udvary Sándor álláspontjával tudunk leginkább azonosulni, miszerint „*az fizetési meghagyásos eljárás az igazságszolgáltatás alkotmányjogi fogalmának holdudvarába tartozik.*” Szerinte bár ezt az eljárást tradicionálisan a bíróságok hatáskörébe utalta a jogalkotó, ez azonban nem jelent alkotmányjogi kötelezettséget arra, hogy a hatáskörnek örökre a bírói szervezet kebelén kellene maradnia. Ebben a tekintetben osztjuk a jogtudói álláspontot, amennyiben „kiszervezhető” a fizetési eljárás az ítékezés – igazságszolgáltatás monopóliumba tartozó – fogalma alól, akkor nem támadható az Fmhtv.-ben aposztrofált jogalkotói döntés sem.⁶⁰

A jelenleg tárgyalt fejezet kereteiben az Alkotmánybíróság szempontjait alapul véve tekintettük át a közjegyzői eljárás igazságszolgáltatáshoz való viszonyát és arra a megállapításra jutottunk, hogy a magyar alkotmányos joggyakorlatból egyértelműen levezethető, hogy a közjegyző közhatalmat gyakorló személy. Ebben a vonatkozásban azonban figyelemmel kell lennünk az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatára is, amely 2011-ben sorozatban hozta meg azokat a döntéseket, miszerint az uniós jog szempontjából nem tekinthető közhatalmi jellegűnek a vizsgált tagállamok közjegyzői tevékenysége. Mi több, az Európai Bizottság keresete alapján a magyar szabályozás megítélése is a luxembourgi bíróság döntésére vár. Ennél fogva a terjedelmi korlátok megtartásával röviden ki kell térnünk az Európai Bíróság véleményére a közjegyzői tevékenységgel kapcsolatban.

3.1.2.3. A közjegyzők közhatalmi jellege az Európai Bíróság joggyakorlatában

A Bizottság hat tagállammal (Belgium, Németország, Görögország, Franciaország, Luxemburg és Ausztria) szemben nyújtott be kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet amiatt, hogy e tagállamok saját állampolgáraik számára tartják fenn a közjegyzői hivatás gyakorlását, ami a Bizottság szerint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban EUMSZ.) 49. cikke által tiltott, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül.

⁶⁰ UDVARY Sándor: *A közjegyzői fizetési meghagyás és a bíróságok igazságszolgáltatási monopóliuma* In.: SZÉCSI Gábor (szerk.) *De iuris peritorum meritis 7, Studia in honorem Endre Tanka*, Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2010, 100-102. oldal.

Ezen ügyek alapkérdése az, hogy a közjegyzői hivatás keretében végzett tevékenységek részt vesznek-e az EUMSZ. 51. cikke értelmében vett közhatalom gyakorlásában vagy sem. A Szerződés ugyanis kimondja, hogy azok a tevékenységek, amelyek akár időlegesen részt vesznek a közhatalom gyakorlásában, kivételt képeznek a letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezések alkalmazása alól. Márpedig a jelen ügyekben érintett tagállamok – annak elismerése mellett, hogy a területükön a közjegyző általában a szabad foglalkozás keretében nyújtja szolgáltatásait – azt állítják, hogy a közjegyző a közhatalom gyakorlásában részt vevő olyan állami tisztviselő, akinek tevékenysége nem tartozik a letelepedés szabadságára vonatkozó szabályok hatálya alá.

A Bíróság ítéleteinek már a bevezető megállapításaiban rögzíti, hogy a Bizottság keresetei kizárólag az érintett nemzeti szabályozások által a közjegyzői hivatás gyakorlására vonatkozóan előírt állampolgársági feltételt érintik, és nem vonatkoznak az e hivatással összefüggő szervezeti kérdésekre.⁶¹

Az ítéletek így arra jutnak, hogy az 51. cikkben foglalt kivételt kizárólag azon tevékenységekre kell korlátozni, amelyek „önmagukban véve is a közhatalom gyakorlásában való *közvetlen és sajátos* részvételnek minősülnek”. Paczoly Péter véleménye szerint ebből arra lehet következtetni, hogy a Bíróság csupán azt állapította meg, hogy az adott cikk szempontjából a vizsgált tevékenységek *olyan mértékben* közhatalmi jelleggel bírnak-e, amilyen mértékben az uniós jog kivételt engedhet az egyik legfontosabb szabadsága alól.⁶²

Ilyen körülmények között a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó tagállamokban jelenleg meghatározott közjegyzői tevékenységek az EUMSZ 51. cikkének első bekezdése értelmében nem jelentenek a közhatalom gyakorlásában való részvételt. Következésképpen a közjegyzői hivatás gyakorlására vonatkozóan e tagállamok jogrendjében előírt állampolgársági feltétel az EK-Szerződés által tiltott, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül. Ezzel igen szűken értelmezte a közhatalom gyakorlásában való részvételt, így tehát bár közjegyzők fellépése közhatalmi célt szolgál, ez nem elegendő ahhoz, hogy közhatalomnak minősüljenek.⁶³

A legutóbbi két fejezet alapján látszólagosan egyértelmű ellentét áll fenn az Alkotmánybíróság és az Európai Unió Bíróságának közjegyzők közhatalmi jellegére való megállapításának vonatkozásában. Az Alkotmánybíróság elnöke szerint a jogértelmezés

⁶¹ C-54/08. sz., Európai Bizottság kontra Német Szövetségi Köztársaság ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) 73-75. pontok

⁶² i. m. Paczoly Péter előadása 2012. 11.09. Sopron

⁶³ i. m. u. o.

kontextusa eltérő: az uniós jogalkalmazó szűkítő, míg a másik esetben kiterjesztő értelmezést nyert a közhatalmi fogalom. Ennélfogva a keretek is eltérőek, az uniós értelmezés az EUMSZ egy adott pontja keretében gondolkodik, míg az Alkotmánybíróság az alkotmányos rendszerben helyezi el a közjegyzői tevékenységet. Ez tehát az Alkotmánybíróság elnökének az álláspontja, véleményünk szerint azonban óvatosan kell bánni a széleskörű megállapításokkal arra nézve, hogy az EuB sorra azonos megállapításokra fog jutni különböző országok, eltérő közjegyzői tevékenységeit illetően. Ítéletében maga a Bíróság is megjegyzi, hogy a jogalkotási eljárás sajátos körülményeire tekintettel az Unióban bizonytalan helyzet áll fenn arra nézve, hogy kellően egyértelmű kötelezettség hárul-e a tagállamokra.

A fizetési meghagyásos eljárás részletes, ugyanakkor szükségszerű szabályozásának áttekintése után a következő fejezetekben a kisértékű perek alkalmazásának további feltételeit tekintjük át.

3.1.3. Kizárólag pénzfizetésre irányuló követelés

A következő feltétel megalkotásával a jogalkotó meghatározta, hogy a kisértékű perek csak pénzfizetésre irányuló marasztalás iránt indíthatók. A cél a törvényhez fűzött indokolásból is megállapítható, amikor is azt mondja az előterjesztő, hogy a kis értékű ügyeknél nagyobb számban fordulnak elő egyszerűbb megítélésű, ún. „tucatperek”, példának okáért a kifizetetlen számlákkal kapcsolatos ügyek.⁶⁴ Ez a feltétel nagyon szorosan összefügg a következő ponttal, ugyanis a fizetési meghagyásos eljárás is kizárólag pénzkövetelések érvényesítésére alkalmazandó eljárás. Tehát a következő pontban meghatározott feltétel bevonásával a pénzfizetésre irányuló követelés kikötése nem indokolt, ugyanis az tulajdonképpen magában foglalja a harmadik feltételt.

Azt azonban meg kell említenünk, hogy a törvény hatálybalépésekor (2009. január 1.) a fizetési meghagyásos eljárások még megindíthatóak voltak nem pénzfizetésre induló követelések esetén is (ingó dolog kiadására), ennél fogva akkor még indokolt volt ez a feltétel kikötése. Viszont a később elfogadott fizetési meghagyásról szóló 2009. évi L. törvény már nem rendelkezik a ingó dolog kiadására vonatkozó igényekről a fizetési meghagyásos eljárás szabályai keretében. A jogalkotó a fizetési meghagyásos eljárás és a kisértékű perek szabályainak szoros összefűzésével indokolta ezt a változtatást, valamint nem titkolt célkitűzése, hogy ez által kívánják elősegíteni az elektronikus fizetési meghagyásos eljárás

⁶⁴ Az előterjesztés 48.§-ához fűzött részletes indokolás 1. pontja.

megteremtését.⁶⁵ Az új fizetési meghagyásos eljárás fényében tehát már nem indokolt a kizárólag pénzfizetésre irányuló követelés feltételének kikötése, mivel a következő pont azt minden esetben magában foglalja. Ugyanazon feltétel többszöri megjelenése bár a jogalkalmazást nem befolyásolja, de ennek korrekciója (a 3 feltétel elhagyása) világosabbá tenné az eljárás szabályainak értelmezését, maga a jogalkotói módosítás pedig véleményünk szerint könnyű és egyben elvárható.

3.1.4. Fizetési meghagyásos eljárás előzi meg

A kisértékű perek per definitionem mind fizetési meghagyásos eljárásként indulnak, akkor alakul perré az eljárás, ha – az érintett részben – kellő időben ellentmondással támadják meg.⁶⁶ Ezek alapján a jogalkotó összekapcsolja a fizetési meghagyásos eljárással a kisértékű perek alkalmazását, amiből az következik, hogy kivétel nélkül minden kisértékű per fizetési meghagyásos eljárást követ. Egyetértünk Varga István véleményével, amikor egyenesen a nemperes eljárás speciális jogorvoslati szakaszaként definiálja a kisértékű pert,⁶⁷ ami által megkérdőjeleződik, hogy a szabályozás új pertípus létrehozását eredményezte-e vagy csupán jogorvoslati lehetőségeket egyszerűsítette a fizetési meghagyásos eljárásban. Ez csupán abban a vonatkozásban érdekes, hogy a jogalkotó a kisértékű perek szabályait külön részben, a legmagasabb szerkezeti egységbe helyezte. Egyes jogirodalmi álláspontok véleménye alapján a szabályok tartalma szerint indokoltan elegendő lett volna a különleges eljárások IV. részében önálló fejezetben szabályozni. Bár a szerkezeti szint helytelen megválasztása értelmezési nehézséget nem okoz, szerintünk annak korrigálása könnyű, helyesbítése a jogalkotótól elvárható.⁶⁸

Mint korábban már utaltunk rá a fizetési meghagyásos eljárás egy igen egyszerű, bírói mérlegelést nem igénylő, közjegyzői hatáskörbe tartozó, pénzkövetelések érvényesítésére szolgáló nemperes eljárás, amely 2009. évi L. törvény megalkotását megelőzően bírósági hatáskörbe tartozott.⁶⁹ A polgári és gazdasági nemperes eljárások számának alakulását a helyi bíróságok vonatkozásában 2004 és 2011 között az 5. ábra mutatja be, ahol az említett

⁶⁵ MOLNÁR Judit: A magyar fizetési meghagyásos eljárás az európai megoldások tükrében. PhD értekezés, Kézirat, Miskolc, 2011, 102. oldal

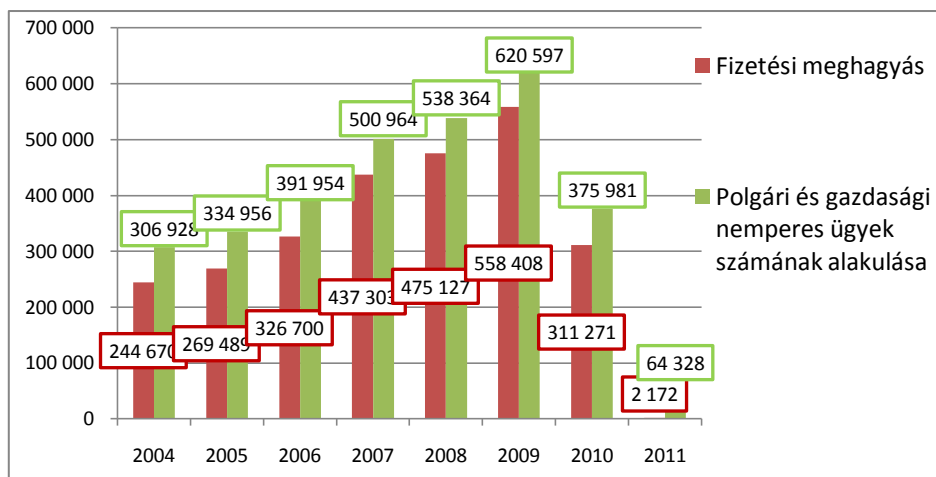
⁶⁶ 2009. évi L. törvény a fizetési meghagyásról 37.§

⁶⁷ VARGA István: *Kisértékű perek*, in: NÉMETH János, KISS Daisy (szerk.) *A polgári perrendtartás magyarázata*,., Complex Kiadó, Budapest, 2010. 1468. o.

⁶⁸ WÓPERA Zsuzsa: *Az alfától az ómegáig: a kisértékűtől a kiemelt jelentőségi perig*. Miskolci Jogi Szemle, 2011. Klsz. 217.o.

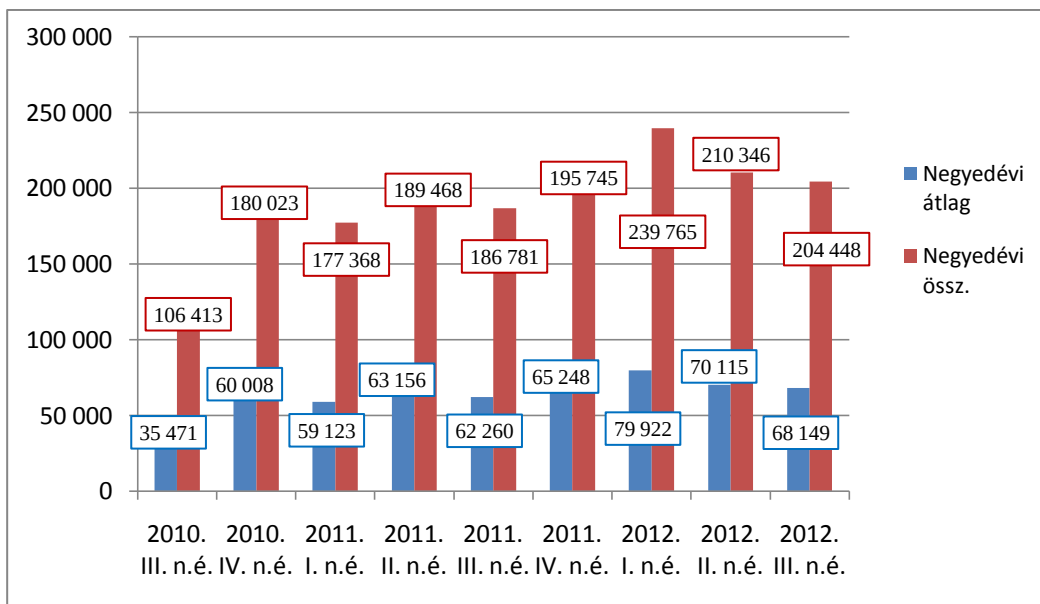
⁶⁹ LUGOSI József: *Kézikönyv a fizetési meghagyásos eljárásról*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, Budapest, 2010. 142-147. o.

eljárástípusok részét képező fizetés meghagyásos eljárások dominanciáját vélhetjük felfedezni.

5. ábra: A polgári és gazdasági nemperes ügyek számának és ezen belül a fizetési meghagyásos eljárások számának összehasonlítása (2004-2011)

A vizsgált periódusban tisztán látszik, hogy egészen 2011-ig a fizetés meghagyásos eljárások teszik ki a polgári és gazdasági nemperes eljárások több mint 80%-át. Az ábra tanúsága szerint az is leszögezhető, hogy 2009-ig átlagosan 100 ezerrel emelkedett a fizetési meghagyásos eljárások száma, az év közepén (július 1-én) hatályba lépett módosítás következtében pedig szemmel látható a nagyarányú változás. Az hogy ez az ügyteher miként jelentkezett a közjegyzői eljárások számát tekintve, azt a következő ábra vizsgálatánál ismerhetjük meg negyedévi bontásokban.

6. ábra a közjegyzők előtt indult fizetési meghagyások számának alakulása negyedévi bontásban (2010. július és 2012. szeptember között)

2011-ben a közjegyzők előtt indított fizetési meghagyások száma jelentős mértékben nőtt (749 362 db.) az előző évek bíróságok előtt indított eljárásaihoz képest (lásd. 5. ábra). Amiből, véleményünk szerint, egyenes következtetésként vonható le, hogy a jogkereső személyek a kísértékű követeléseik érvényesítésére szívesebben és nagyobb számban veszik igénybe ezt az eljárástípust.

Ezen ügyek vonatkozásában elmondható, hogy az adósok az esetek több, mint 95%-ában nem vitatják tartozásukat, tehát átlagosan az ügyek 5%-a alakul át perré, és ha a pertárgyérték 1 millió forint alatt van, akkor kísértékű per lesz belőle. Példának okáért a 2012. év szeptemberi hónap adatait emelem ki, amikor is a közjegyzők előtt indított fizetési meghagyásos eljárások száma 84 668 volt, és ebből mindössze 3 207 ügyben terjesztettek elő ellentmondást. További fontos adat, hogy a megnövekedett számú fizetési meghagyások ellenére a közjegyzők átlagosan 3-15 nap alatt hoznak döntés egy-egy eljárásban.⁷⁰ Ezen természetesen nem kell meglepődnünk, hiszen egyértelmű, hogy a fizetési meghagyásos eljárást nem arra a célra fejlesztették ki, hogy a vitás polgári jogi kérdéseket tisztázzák és elintézzék. Sokkal inkább arról szól, hogy egy a kontradiktórius eljárás előterében álló tisztán írásbeli eljárással a kezdeményezés terhe a kérelmezőtől az ellenfélre helyeződjön át. Ezáltal

⁷⁰ Forrás: Magyar Országos Közjegyző Kamara, illetve Központi Statisztikai Hivatal.

az egész fizetési meghagyásos eljárás végül nem a tartalmi kérdések tisztázását éri el, hanem a nem vitatott követeléseknek a tényleges vitás követelésektől való elválasztását.⁷¹

Mint már korábban említettük, hogy a törvény megalkotását követő kritikák egyik sarokpontja volt az 1 millió forintos értékhatár, a másik neuralgikus pont a fizetési meghagyásos eljáráshoz kötése a kisértékű pereknek. Egyes vélemények szerint eljárási formakényszerszerűen alkotott a jogalkotó, amelyből az következik, hogy fizetési meghagyásos és kisértékű peres eljárás között fél- és tényazonosságnak kell lennie. Ezzel pont ellentétes célt ér el a jogalkotó bizonyos esetekben, ugyanis ha a jogosult-felperes eleve bizonyos abban, hogy a követelést vitatni fogják, akkor is köteles az 1 millió forint alatti ügyében igénybe venni a fizetési meghagyásos eljárást.⁷² A fakultatív eljárás bevezetése mindenképp megfontolandó megoldás lehetne, mivel a jogosultnak nem érdeke az ügy elhúzása, és ha eleve tisztában van azzal, hogy követelését az adós vitatni fogja, illetve hogy egy elsősorban nem vitás polgári peres ügyek elintézésére megalkotott eljárás nem képes meggyőzni a kötelezettet igényének megalapozottságáról, akkor jobb lenne, ha egyből a bírói szervezetrendszerhez fordulhatna jogai érvényesítése iránt. A fizetési meghagyásos eljárás kiiktatásával mindenképp gyorsabban érvényesíthetné vitás követelését. Európában is ez a trend látszik kirajzolódni, ugyanis az eljárás kevés kivétellel mindenhol fakultatív jellegű (így például Bulgáriában, Franciaországban, Spanyolországban stb.) azaz a követelések jogosultja dönthet arról, hogy az igényét fizetési meghagyásos eljárásban vagy peres úton érvényesíti. A magyar mellett az osztrák megoldás jelent még ez alól szembeötlő kivételt.⁷³

3.2. Kritikai elemzés összefoglalása

Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy a kisértékű perek alkalmazására támasztott feltételrendszer nem minden pontjában volt teljesen megalapozott. Bár a helyi bíróságok hatáskörébe utalása az ügyeknek, azok egyszerűségénél fogva teljesen okszerű és megalapozott volt, azonban az 1 millió forintos értékhatár, a statisztikai adatok és a jövedelemi viszonyok vonatkozásában, valahol 300 és 500 ezer forint közötti meghatározása véleményünk szerint optimálisabb lett volna. A kizárólag pénzfizetésre irányuló követelés feltétele a következő kritérium ismeretében vált okafogyottá, ugyanis a fizetési meghagyás

⁷¹ HARSÁGI Viktória: *A fizetési meghagyásos eljárások hasonlóságai és különbségei Európában*, Jogtudományi Közlöny, 2012/1. sz. 2. old.

⁷² PALLÓS i. m. 122-125. o. Lásd még: Wopera Zsuzsa: *Kisértékű perek*, Miskolci Egyetem, 2011. április 5-én, a mindentudás egyetem keretein belül tartott előadását. <http://mindentudas.hu/eloadasok/partnerek/item/3017-a-kis%C3%A9rt%C3%A9k%C5%B1-perek.html> (letöltés dátuma: 2012. november 1.)

⁷³ Az osztrák megoldásnál ráadásul 2012-ben a jogalkotó a korábbi 10 ezer eurós értékhatárt 30 ezer euróra emelte. HARSÁGI i. m. 2-3 o.

magában foglalja, ennél fogva főleg. A fizetési meghagyásos eljárással való összekötése kapcsán pedig arra a megállapításra jutottunk, hogy az európai trendnek megfelelő fakultatív eljárás kiküszöbölhetné a kisértékű perek szabályozásának valamennyi hibáját. Ezzel megoldódna a pertárgyérték körüli vitás kérdés és egyben a törvény céljából kitűzött hatékonysági és gyorsasági elv is nagyobb érvényesülést nyerhetne, mivel az eleve vitás ügyek elintézését, jogosulti döntésnek megfelelően, közbevetett eljárás nélkül, azonnal bírói úton kezdeményezhetnék.

Végezetül pedig következzen egy rövid európai kitekintés, mivel a kontinens valamennyi országában létezik a pertárgyértéken alapuló, megkülönböztetett eljárástípus illetve az Európai Unió polgári eljárásjogot érintő jogharmonizációs törekvéseinek eredményeként ma már egységes eljárás áll rendelkezésre valamennyi uniós polgár számára.

IV. Európai Unió kitekintés

4.1. Kisértékű követelések európai eljárása

Az Európai Unió legfőbb értékeinek tekintett alapszabadságok megalkotásával jelentősen könnyebbé vált a tagállamokon belüli utazás és vásárlás, ami szükségszerűen magával vonzotta az esetleges fogyasztói igények határon átnyúló érvényesítésének problémáját. Ebben az összefüggésben utalni kell arra, hogy a Közösség már számos intézkedést elfogadott a határokon átnyúló polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén, amelyek hozzájárulnak a belső piac zökkenőmentes és hatékony működéséhez. Ezek az intézkedések az EUMSZ. 81. cikkel összhangban felölelik a bírósági és a bíróságon kívüli iratok határokon átnyúló kézbesítési rendszerének, a bizonyításfelvétel terén történő együttműködésnek, valamint a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok, köztük a nem bírósági ügyekben hozott határozatok elismerésének és végrehajtásának javítását és egyszerűsítését; egyidejűleg ezek az intézkedések elősegítik a kollíziós szabályok összeegyeztethetőségét, és kiküszöbölik a polgári eljárások megfelelő lefolytatását akadályozó tényezőket.⁷⁴ A határokon átnyúló kis értékű követelésekkel kapcsolatos ügyek elbírálásának egyszerűsítése és felgyorsítása, továbbá a költségek csökkentése érdekében született meg az Európai Parlament és a Tanács 861/2007/EK rendelete (2007.július 11.) a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről.

A kis értékű követelések európai eljárásának feltétele, hogy – a keresetlevél benyújtásának időpontjában – határon átnyúló ügyről legyen szó, tehát legalább az egyik

⁷⁴ Trstenjak főtanácsnok indítványa a C-205/07. sz. ügyben (2008. július 17.) 38. pont

félnek az eljáró bíróság székhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban kell hogy legyen az állandó lakhelye vagy a szokásos tartózkodási helye.⁷⁵ Mint ahogy már korábban is említettük a rendelet csak azokban a határon átnyúló polgári és kereskedelmi ügyekben lehet alkalmazni, amelyeknél a követelés értéke – kamat, kiadás és költség nélkül – nem haladja meg a 2000 euró összeget.⁷⁶ A kis értékű követelések európai eljárása során egységes formanyomtatványokat kell alkalmazni. Az eljárást írásban kell lefolytatni, kivéve, ha a bíróság szükségesnek tartja a tárgyalást. Az eljárás meggyorsítása érdekében a rendelet határidőket állapít meg nemcsak a felek, hanem a bíróság számára is.

Az eljárás – Dániát kivéve – a tagállami jogszabályok szerinti eljárások alternatívájaként áll a peres felek rendelkezésére.⁷⁷

4.2. Tagállami szabályok általános jellemzői

Az ESCP megalkotását megelőzően is a legtöbb tagállamban megtalálható volt egy megkülönböztetett eljárástípus a kisértékű követelések érvényesítésére. Meghatározott típusú jogviták esetében a legtöbb ország speciális szabályok megalkotásával kívánta elérni, hogy az ügyeket rövidebb idő alatt elbírálják. Ezek lehetnek egyszerűsített eljárási szabályok, információs technológia alkalmazása a kis perértékű ügyek gyors és hatékony elintézése érdekében. A kis értékű követelések érvényesítésére lehetnek speciális bírói fórumok, vagy specializálódott bírúk (pl. Belgium, Franciaország), vagy tartozhat az általános hatáskörű elsőfokú bíróság egyik részlegéhez (pl. Hollandia).⁷⁸

Az igénybevétel feltételeként többek között a követelés értékére illetve a per tárgya szerinti különbségtételt határoznak meg, de természetesen maga az eljárás tagállamonként meg lehetően különbözik. Már a 2002-es Zöld Könyv⁷⁹ is tartalmazott néhány általános jellemvonást a létező kisértékű követelésekről az akkori tagállamok vonatkozásában (EU-15), az irányelv pedig kötelező adatszolgáltatást írt elő a részes felek részére a kisértékű követelések érvényesítésére szolgáló eljárások és fórumok alapvető ismertetőiről.⁸⁰ Ez utóbbi

⁷⁵ ESCP 3. cikk (1) bek.

⁷⁶ BARANYI Dóra – KRAJCSIK Szilvia – MORVAY György – TOKAJI-NAGY Orsolya: *Kis értékű követelések európai eljárása*, Európai Fogyasztói Központ, Brüsszel, 2009, 3. o.

⁷⁷ ESCP 2. cikk (3) bek. Dánia nem vesz részt a rendelet elfogadásában, és az rá nézve nem kötelező, illetve nem alkalmazható.

⁷⁸ NYILAS Anna: *A polgári per egyszerűsítésének és gyorsításának eszközei az európai jogrendszerekben, különös tekintettel a kis értékű követelésekre vonatkozó eljárásokra*, PhD értekezés, Kézirat, Debrecen, 2011. 14. oldal.

⁷⁹ Zöld Könyv: Green Paper Green Paper on a European Order For Payment Procedure and on Measures to Simplify and Speed up Small Claims Litigation, COM (2002) 746, 51-58.

⁸⁰ Az ESCP rendelet 24-25. cikke alapján a tagállamoknak a joghatóságra, kommunikációs eszközökre és a jogorvoslatra vonatkozóan kellett tájékoztatást adniuk.

adatszolgáltatás eredményét a polgári ügyek európai igazságügyi atlaszában foglalták össze, ahol a rendelet alkalmazásával kapcsolatos információk és nyomtatványok kitöltését segítő eszközök állnak rendelkezésre.⁸¹

Ezek alapján először is minden tagállamról elmondható, hogy létezik egy határérték, ami meghatározza, hogy milyen vitatott összeg felett vehető igénybe az eljárás: ez 600 euró (Németország⁸²) illetve 5000 font (Anglia)⁸³, azaz nagyjából 6000 euró között mozog, ha a két szélső értéket vizsgáljuk. Az eljárás megindításához használt formanyomtatványok alkalmazásának elterjedése is viszonylag gyakori. A jogi képviselő vizsgálata kapcsán elmondható, hogy egy tagállam sem teszi kötelezővé annak igénybevételét az elsőfokú eljárásban. Némely tagállamban van lehetőség tisztán írásbeli eljárásra, szóbeli meghallgatás nélkül is, más államokban viszont, mint például Angliában, ahol egy jól működő kisértékű ügyekre vonatkozó eljárás létezik, a szóbeli tárgyalás kötelező.

Általánosságban elmondható, hogy a kisértékű követelések érvényesítése a vagyoni jogi ügyekre vagy más specifikus eljárásokra korlátozódik. Az ESCP rendelet szabályozásához hasonlóan vannak országok, ahol az eljárási határidő nemcsak a peres feleket, hanem ez eljáró bíróságokat is köti.

A fenti rövid elemzést csak azért tartottuk fontosnak, hogy nagy léptékekben szemléltessük az Európai Unió tagállamainak eljárásjogában található különbségeket, amelyek folyamatosan akadályokat gördítenek a határon átnyúló ügyek gyors és hatékony elintézése elé, épp ezért indokoltá teszik azok egységes szabályozását. Az ESCP rendelet megalkotásával látszólag úgy tűnik, hogy ezen akadályok lebontása felé elindultak a tagállamok, azonban mivel a rendelet saját alkalmazását fakultatív jellegűvé tette, komoly sebet ejtett a harmonizáción. Ezzel lehetőséget teremtett arra, hogy az egyébként hatálya alá tartozó ügyekben a tagállami eljárási formákat a részes felek megtartsák. Jogirodalmi álláspontok szerint az eljárási harmonizációnak ez a szintje még nem időszerű, viszont várható, hogy ez lesz európai szintű eljárásjogi jogalkotás iránya, s ezzel hasít ki újabb területeket az európai szintű eljárási szuverenitásból az EU.⁸⁴

V. Kutatási eredmények összefoglalása

Polgári eljárásunk fejlődésének minden korszakában alapvető szempontnak tekinthető, hogy a jogalkotó a Pp. módosításaival, az eljárási garanciákat szem előtt tartva, a per

⁸¹ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_information_hu.htm?countrySession=2& (letöltés dátuma: 2012. november 1.)

⁸² Lásd. a német polgári perrendtartás (*Zivilprozessordnung, a továbbiakban ZPO*) 495a szakaszát.

⁸³ Lásd. az angol polgári perrendtartás (Civil Procedure Rules, a továbbiakban CPR) 27.1 részét.

⁸⁴ PALLÓS i. m. 66. o.

gazdaságosságát és hatékonyságát segítse elő. Ennek egy folyamatos törekvésnek kell lennie, ugyanis nincs olyan jogintézmény, mely módosítások nélkül tudná hatékonyan, a társadalmi változások ellenére is, egyre olcsóbbá és időszerűvé tenni a pert. A sommás eljárás, és annak XXI. századi változata, a kisértékű perek szabályai is egyaránt mérőköveknek tekinthetők ebben a törekvésben.

Munkánk során kiértékeljük a kisértékű perek szabályait, a statisztikai analízis során bemutattuk a változások hatását a bírósági ügyforgalomra nézve; a feltételrendszer kritikai elemzése a törvény hiányosságaira mutatott rá, melyek pótlásával a per hatékonyságát kitűző jogalkotói cél elérése optimálisabb úton haladhat. Ebben a vonatkozásban arra a következtetésre jutottunk, hogy a kisértékű perek szabályainak alkalmazásának négy kritériumból álló rendszeréből három esetben mindenképp megfontolandó némi módosítás, mely véleményem szerint jobban előmozdítaná a jogalkotói célkitűzéseket. Először is, a statisztikai elemzés objektív képe nyilvánvalóan elénk tárta, hogy az 1 millió forintos értékhatár kissé eltúlzottnak mondható, ha azt vizsgáljuk, hogy a polgári nemperes ügyforgalom csaknem $\frac{3}{4}$ -e 300 ezer forint alatti. A társadalmi jövedelmi viszonyok és az európai minta vizsgálatánál is azt láthatjuk, hogy az 500 ezer forintos értékhatárnál lenne megfelelő meghúzni az alkalmazhatósági feltétel határait.

A kizárólag pénzfizetésre irányuló követelés feltétele a következő kritérium ismeretében vált okafogyottá, ugyanis a fizetési meghagyás magában foglalja, ennél fogva fölösleges. Ez véleményünk szerint a változtatások során kialakult dogmatikai hiba, ami (ugyanazon feltétel többszöri megjelenése) bár a jogalkalmazást nem befolyásolja, de ennek korrekciója (a 3. feltétel elhagyása) világosabbá tenné az eljárás szabályainak értelmezését, maga a jogalkotói módosítás pedig véleményünk szerint könnyű és egyben elvárható.

A kisértékű perek fizetési meghagyással való összekapcsolásának vizsgálatánál részletesen kitértünk a pert megelőző eljárás alkotmányossági elemzésére. Véleményünk szerint, ez az összekapcsolás nem szükségszerű, fölöslegesen teszi bonyolultabbá és hosszabbá az igényérvényesítést, ugyanis a jogosultnak nem érdeke az ügy elhúzása, és ha eleve tisztában van azzal, hogy követelését az adós vitatni fogja, illetve hogy egy elsősorban nem vitás polgári peres ügyek elintézésre megalkotott eljárás nem képes meggyőzni a kötelezettet igényének megalapozottságáról, akkor jobb lenne, ha egyből a bírói szervezetrendszerhez fordulhatna jogai érvényesítése iránt. A statisztikai eredmények is azt támasztják alá, hogy átlagosan 20 db fizetési meghagyásból mindössze csak 1 ügyben vitatják annak jogosságát, tehát csupán 5%-ban alakul át kisértékű perré az ügy. Ezen

megállapításokból arra a következtetésre jutottunk, hogy a fakultatív eljárás bevezetése mindenképp megfontolandó megoldás lehetne a jogalkotó részéről.

Az Európai Unió szabályok elemzésénél utaltam arra, hogy a tagállamok eljárásjogában megtalálható különbségek folyamatosan akadályokat gördítenek a határon átnyúló ügyek gyors és hatékony elintézése elé, épp ezért indokoltá teszik azok egységesítését. Az ESCP rendelet ebben a vonatkozásban egy nagyon jó megoldás lehetne, azonban véleményünk szerint mivel a rendelet saját alkalmazását fakultatív jellegűvé tette, elvesztette erejét, és lehetőséget teremt arra, hogy változtatások nélkül a tagállami eljárási formákat a részes felek megtartva, csorbát ejtsenek a harmonizáción.

Kutatásomat azzal a megállapítással kezdtem, hogy a polgári eljárásra vonatkozó igazságügyi reformok fő célkitűzései általában a per időbeli és költségbeli hatékonyságára vonatkoznak. Ezen megállapításom mögött rejlő jogalkotói megfontolás jelentőségét nem vitatva a kísértékű perek jövője szempontjából összefoglalóan kifejezzük azon reményünket, hogy amennyiben beváltják a hozzá fűzött hatékonyságot elősegítő célkitűzést, hazai és európai szinten is alkalmasak lehetnek arra, hogy tárgyi és személyi hatályának kiszélesítésével az eljárásjog szélesebb körében elősegítsék az ügyek felgyorsítását és olcsóbbá tételét.

VI. BIBLIOGRÁFIA

Felhasznált irodalom:

ANTAL Tamás: *Szilágyi Dezső igazságügyi reformjairól (1890-1900)*, In: BÉLI Gábor – KAJTÁR István – SZEKERES Róbert (szerk.): *Jogtörténeti tanulmányok*. PTE-ÁJK, Pécs, 2005.

BARANYI Dóra – KRAJCSIK Szilvia – MORVAY György – TOKAJI-NAGY Orsolya: *Kis értékű követelések európai eljárása*, Európai Fogyasztói Központ, Brüsszel, 2009.

HARSÁGI Viktória: *A fizetési meghagyásos eljárások hasonlóságai és különbségei Európában*. Jogtudományi Közlöny, 2012/1. sz.

HERCZEG Mihály: *Magyar sommás eljárás és fizetési meghagyás*, Franklin-Társulat, Budapest, 1894.

ILONKA Mária: *Fizetési meghagyás hazánkban és Európában*. Víz, gáz, fűtéstechika: épületgépészeti szaklap, 2010. 11. sz.

KENGYEL Miklós: *Száz éves a sommás eljárásról szóló törvény*. Magyar jog, 1993/10. sz.

KISS Daisy – RÓNAY Zoltán – SÁNTHA Ágnes – SZABÓ Péter (szerk.): *Különleges perek Kérdések és válaszok a Polgári perrendtartás Különös Részéből*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2011.

KNORR Alajos: *A sommás eljárás és fizetési meghagyás magyarázata*, Pesti Lloyd-társulat Könyvnyomdája, Budapest, 1895.

LUGOSI József: *Kézikönyv a fizetési meghagyásos eljárásról*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, Budapest, 2010.

NYILAS Anna: *A polgári per egyszerűsítésének és gyorsításának eszközei az európai jogrendszerekben, különös tekintettel a kis értékű követelésekre vonatkozó eljárásokra*, PhD értekezés, Kézirat, Debrecen, 2011.

PALLÓS Nikolett: *A kisértékű per szabályainak perrendi kompatibilitása, Dogmatikai elemzés jogtörténeti és európai kitekintéssel* c. PhD értekezése, Kézirat, Szeged, 2011.

RAGÁLYI Lajos: *Az új sommás eljárásról valamint a fizetési meghagyásról szóló törvények magyarázata és az összes perrendtartási szabályoknak egybeállítása, a vonatkozó felsőbb bírói határozatokkal*, Athenaeum R. Társulat kiadása, Budapest, 1893.

SIMON Károly László: *A kisértékű perek hazai szabályozásának jogalkalmazási nehézségei*. Magyar Jog, 2011/6. sz.

TÉRFI Gyula: *A régi polgári perrendtartás és hatásköri bíróság zsebkönyve*, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, Budapest, 1911.

UDVARY Sándor: *A közjegyzői fizetési meghagyás és a bíróságok igazságszolgáltatási monopóliuma* In.: SZÉCSI GÁBOR (szerk.) *De iuris peritorum meritis 7, Studia in honorem Endre Tanka*, Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2010.

VARGA István: *Kisértékű perek*, in: NÉMETH János, KISS Daisy (szerk.) *A polgári perrendtartás magyarázata*, Complex Kiadó, Budapest, 2010.

WALLACHER Lajos: *Perorvoslat kis perértékű ügyekben – a hetedik Pp. novella*. Magyar Jog, 1997. 11. szám

WOPERA Zsuzsa: *Az alfától az ómegáig: a kisértékűtől a kiemelt jelentőségi perig*. Miskolci Jogi Szemle, 2011. Klsz.

Jogszabályok és bírói joggyakorlat:

1893. évi XVIII. törvénycikk a sommás eljárásról

1952. évi III. törvény a Polgári perrendtartásról

2008. évi XXX. törvény a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról

2009. évi L. törvény a fizetési meghagyásos eljárásról

1993. évi XLVI. törvény a statisztikáról

2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről

1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról

1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosításról

1990. évi XCIII. törvény az illetékekről

Európai Parlament és a Tanács 861/2007/EK rendelete (2007.július 11.) a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről

Zöld Könyv: Green Paper Green Paper on a European Order For Payment Procedure and on Measures to Simplify and Speed up Small Claims Litigation, COM (2002)

154/1999. (X. 22.) Korm. rendelet

900/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet

265/2008. (XI. 6.) Korm. rendelet

944/B/1994. AB határozat

54/1993 (X.13.) AB határozat

161/B/2000. AB határozat

27/1999. (IX. 15.) AB határozat

32/2002. (VII. 4.) AB határozat

108/B/1992. AB határozat

C-54/08. sz., Európai Bizottság kontra Német Szövetségi Köztársaság ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé)

C-47/08. sz., Európai Bizottság kontra Belgium ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé)

C-50/08. sz., Európai Bizottság kontra Franciaország ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé)

C-51/08. sz., Európai Bizottság kontra Luxemburgi Nagyhercegség ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé)

C-53/08. sz., Európai Bizottság kontra Ausztria ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé)

C-54/08. sz., Európai Bizottság kontra Német Szövetségi Köztársaság ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé)

C-61/08. sz., Európai Bizottság kontra Görögország ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé)

C-52/08. sz., Európai Bizottság kontra Portugália ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé)

Függelékek

1. függelék: A polgári nemperes ügyek számának alakulása a pertárgyérték vonatkozásában 2004-2011 között

Polgári nemperes ügy	A pertárgy értéke nem állapítható meg	1-300 ezer Ft	300 ezer-1 millió Ft	1-3 millió Ft	3-5 millió Ft	1 millió Ft alatti	Polgári nemperes ügyek száma összesen
		Érkezéskori pertárgyérték szerint					
2004	64 249	206 453	24 724	8 116	1 891	231 177	305433
2005	64 249	206 453	24 724	8 116	1 891	231 177	305433
2006	64 669	256 288	27 003	9 239	1 946	283 291	359145
2007	63 165	345 000	30 199	9 060	2 031	375 199	449455
2008	62 369	371 071	38 498	11 645	2 279	409 569	485862
2009	61 340	428 769	58 775	16 078	2 775	487 544	567737
2010	62 847	242 313	37 257	9 049	1 570	279 570	353036
2011	60 139	3 208	441	173	96	3 649	64057

2. Függelék: Közjegyzők előtt indult fizetési meghagyások számának alakulása 2010. június és 2012. szeptember között

A fizetési meghagyás kibocsátása iránt előterjesztett kérelmek száma (db), 2010. június-2012. szeptember

2010.	június	3 190	Negyedévi átlag		Negyedévi össz.
2010.	július	22 330	2010. III. n.é.		106 413
2010.	augusztus	29 024			
2010.	szeptember	55 059			
2010.	október	54 657	2010. IV. n.é.		180 023
2010.	november	68 883			
2010.	december	56 483			
2011.	január	52 865	2011. I. n.é.		177 368
2011.	február	61 346			
2011.	március	63 157			
2011.	április	67 819	2011. II. n.é.		189 468
2011.	május	57 799			
2011.	június	63 850			
2011.	július	62 285	2011. III. n.é.		186 781
2011.	augusztus	59 165			
2011.	szeptember	65 331			
2011.	október	64 467	2011. IV. n.é.		195 745
2011.	november	70 157			
2011.	december	61 121			
2012.	január	90 027	2012. I. n.é.		239 765
2012.	február	73 084			
2012.	március	76 654			
2012.	április	82 444	2012. II. n.é.		210 346
2012.	május	61 793			
2012.	június	66 109			
2012.	július	48 116	2012. III. n.é.		204 448
2012.	augusztus	71 664			
2012.	szeptember	84 668			

Forrás: Magyar Országos Közjegyző Kamara